

Concept-ontwerp: Deel A en B

Omgevingsvisie Hilvarenbeek

2 mei 2024

gemeente Hilvarenbeek

KUIPER
COMPAGNONS

Inhoudsopgave

Deel A: Foto van de leefomgeving

1. Inleiding	4
Leeswijzer	4
Gesprekken over de omgevingsvisie	4
VN Global Goals	5
2. De kracht van Hilvarenbeek	6
Wonen in Hilvarenbeek en haar inwoners	6
Gezonde gemeente, ruimte voor ontmoeting en voorzieningen	9
Economie	12
Infrastructuur en bereikbaarheid	15
Historie	16
Bodem, landschappen en landgoederen	18
3. Trends en ontwikkelingen Hilvarenbeek	20
Bijlage: Verslagen werkateliers	24

Deel B: Kernvisie en ambities

4. Variantenstudie	29
Resultaat variantenstudie met samenleving en partners	30
5. Kernvisie en 12 ambities	31
Kernvisie	31
Bijlage: Participatieverslag variantenstudie	39

Deel C

6. Themagerichte uitwerking	44
7. Gebiedsgerichte uitwerking	45
8. Uitvoeringsparagraaf	46

A. Foto van de Leefomgeving

Omgevingsvisie Hilvarenbeek

1. Inleiding

De gemeente Hilvarenbeek bestaat uit een groot buitengebied en de zes woonkernen Hilvarenbeek, Biest-Houtakker, Esbeek, Diessen, Haghorst en Baarschot. Verspreid over de kernen en het buitengebied wonen 15.941 (1 januari 2023) inwoners. Hilvarenbeek heeft een sterke eigen identiteit en inwoners voelen zich sterk met hun kern verbonden. In de toekomstvisie HLVRNBK 2030 zijn in samenspraak met de gemeenschap de vijf kenmerkende kernwaarden bepaald, namelijk: kwaliteit, samenwerking, verantwoordelijkheid, gemeenschapszin en kleinschaligheid. Deze waarden staan nog altijd fier overeind, maar wat maakt de leefomgeving binnen de gemeente verder zo bijzonder? Welke uitdagingen voor de leefomgeving zijn er in de nabije en verdere toekomst? Hoe verhouden deze kwaliteiten en opgaven zich tot de mondiale uitdaging om te komen tot een duurzamere wereld, zoals omschreven in de VN Global Goals. U leest het in de foto van de leefomgeving.

Leeswijzer

De foto van de leefomgeving bestaat uit twee delen:

- › **De kracht:** Dit deel beschrijft, per kernthema, de huidige situatie en bestaat uit kwaliteiten, knelpunten en kernmerken. Er is gebruik gemaakt van kaarten en infographics om de huidige situatie te verbeelden. Dit deel is opgebouwd rondom de Global Goals van de Verenigde Naties. Die vormen dan ook de rode draad in deze omgevingsvisie. Tot slot zijn in dit deel ook de resultaten uit de participatie vervlochten.
- › **De trends en ontwikkelingen:** In dit deel zijn de meest in het oog springende trends en ontwikkelingen en de consequenties daarvan voor Hilvarenbeek beschreven.

Gesprekken over de omgevingsvisie

Wat waardeert u aan de gemeente Hilvarenbeek? Wat zijn uw zorgen? Wat zijn uw dromen?

De laatste maanden hebben we heel veel gesprekken gevoerd over de leefomgeving van Hilvarenbeek. Wat gaat er goed en moet behouden blijven? En waar maakt u zich zorgen over? Wat kan er beter? We spraken met jongeren, met professionals en vrijwillige organisaties. We hebben uw mening gepeild via de Swipocratie, waar maar liefst 2071 inwoners aan mee hebben gedaan! En op de bewonersavond op 27 juni 2023 hebben de deelnemers op verschillende manieren nagedacht over wat we willen beschermen in Hilvarenbeek, en waar we ruimte voor verbeteringen zien. Op de internetpagina www.hilvarenbeek.nl/omgevingsvisie kunt u van alle bijeenkomsten de verslagen vinden. Als we al deze informatie bij elkaar voegen en we kijken door onze oogharen heen dan zijn dit uw tien aanbeveling aan de gemeenteraad voor de omgevingsvisie:

- 1) Gezond en passend wonen ouderen
- 2) Aandacht voor jong Hilvarenbeek
- 3) Borg de hechte, trotse gemeenschappen
- 4) Gezonde openbare ruimte
- 5) De kracht van het samen doen!
- 6) Toekomstbestendige economie
- 7) Actieve mobiliteit op één!
- 8) Dorps karakter in een dynamische wereld
- 9) Koester de natuur
- 10) Verduurzamen en passende klimaatmaatregelen

VN Global Goals

De Global Goals geven in een voor iedereen begrijpelijke taal, helder weer wat de uitdagingen zijn om de wereld socialer en duurzamer te maken. De aandacht voor gezondheid is hierin integraal verwerkt. Het centraal stellen van de Global Goals versterkt het integraal werken en maakt het makkelijker een brug te slaan naar inwoners en (semi)professionals, in het bijzonder het sociaal domein. Het verbetert gesprekken en versterkt de samenwerkingskracht. De Global Goals vormen daarom niet voor niets de rode draad in de omgevingsvisie Hilvarenbeek en het proces. We hebben de Global Goals gebruikt om de vier kernthema's voor Hilvarenbeek op te stellen. Hieromheen hebben we de kwaliteiten, de identiteit en de ambities van de gemeente onderzocht en verwerkt in deze foto van de leefomgeving.

Wonen in Hilvarenbeek

Sociaal en zorgzaam Hilvarenbeek

Werken in Hilvarenbeek

Natuur en milieu

Afbeelding: De vier kernthema's voor Hilvarenbeek gekoppeld aan de Global Goals.

2. De kracht van Hilvarenbeek

Wonen in Hilvarenbeek en haar inwoners

Hoe is het om in Hilvarenbeek te wonen?

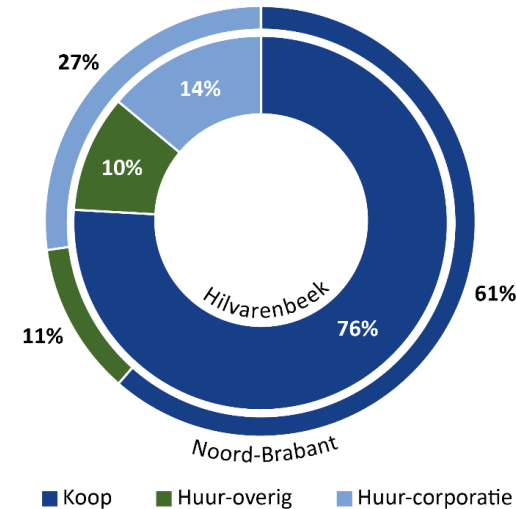
De eerste associaties die bij onze inwoners opkomen als ze gevraagd wordt de kwaliteit van Hilvarenbeek te beschrijven, gaan vaak over het mooie landschap en de rustige maar toch gezellige kernen. Men vindt het goed wonen in de gemeente. Dat blijkt uit de hoge woonwaarderingcijfers¹. Ook de sociale cohesie, de verbinding die mensen onderling voelen, wordt in Hilvarenbeek hoog gewaardeerd. De criminaliteitscijfers zijn laag. Inwoners willen ook graag in de gemeente blijven. Een onderzoek onder senioren wijst uit dat 93% bij een verhuizing in de gemeente wil blijven wonen en 76% daarvan het liefst in de eigen kern².

Woningtypen en opbouw van de kernen

De gemiddelde woningwaarde én woninggrootte in de gemeente zijn hoog. Ook zijn er verhoudingsgewijs veel koopwoningen en daarmee weinig vrije sector- of sociale huurwoningen. De meeste bebouwing in Hilvarenbeek bestaat uit geschakelde, twee-onder-een-kap of vrijstaande woningen met daarbij ruimte voor een tuin. Appartementencomplexen zijn er maar weinig. Naast woningen zijn er ook veel bedrijfsgebouwen. Bijvoorbeeld winkels, kantoorgebouwen, maatschappelijke voorzieningen, werkplaatsen, stallen en opslaglocaties. De oorspronkelijke linten ('wegen') zijn een bonte schakering van allerlei soorten bebouwing uit allerlei verschillende tijdvakken. Dit maakt ook dat de overgang van de kern naar het buitengebied op veel plaatsen niet zo messcherp is. Het gevolg hiervan is dat het wegprofiel smal is. Hierdoor is de openbare ruimte niet voor alle gebruikers goed toegankelijk. Denk hierbij aan de toegankelijkheid voor bijvoorbeeld mindervaliden.

¹ Factsheet gemeente Hilvarenbeek, Kwalitatief Woningbehoefteonderzoek Hart van Brabant, 2018

Woningen naar eigendom

Bron: CBS (2023)

Gemiddelde woninggrootte

154 m²
Hilvarenbeek

Gemiddelde woninggrootte

128 m²
Noord-Brabant

Bron: CBS (2022)

Gemiddelde WOZ-waarde

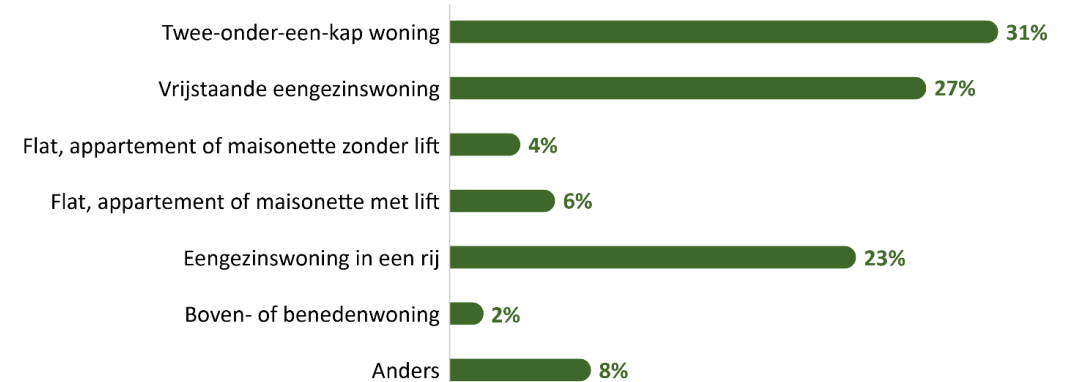
€ 389.000
Hilvarenbeek

Gemiddelde WOZ-waarde

€ 323.127
Noord-Brabant

Bron: Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)/ABF Research (2022)

Woningtypen Hilvarenbeek

Bron: Factsheet gemeente Hilvarenbeek (2018)¹

² Gezond en gelukkig ouder worden in de gemeente Hilvarenbeek (Het PON & Telos, 2021)

De inwoners

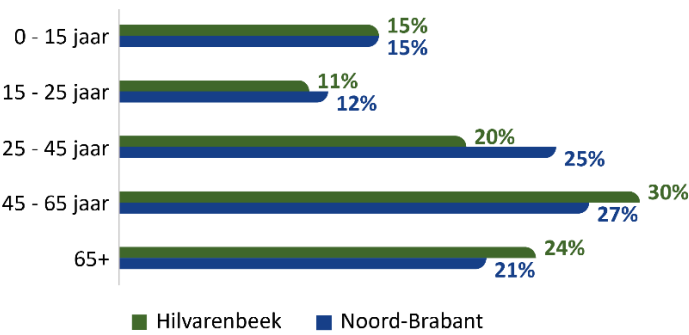
In Hilvarenbeek wonen meer senioren dan in de regio gemiddeld. Met de huidige bevolkingsopbouw zal dit beeld de komende decennia niet veranderen, want op het moment wonen er ook relatief veel 50-plussers in de gemeente. Dit betekent dat er verhoudingsgewijs dus ook minder jongeren en jonge gezinnen wonen. Van de senioren verwacht 80% dat zij geen bij hen passende woning in de gemeente kunnen vinden³.

1) Gezond en passend wonen ouderen

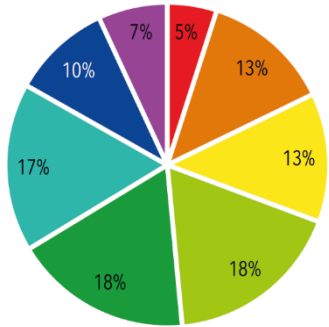
De oudere inwoners willen graag in de gemeente, liefst in de eigen kern blijven wonen. Maar daarbij ervaren ze veelal een gebrek aan passende, aantrekkelijke woningen, zo geven ze aan. Voor het behouden en het versterken van de zelfredzaamheid van de groeiende groep senioren in de gemeente is het belangrijk om voldoende geschikte woningen te hebben. Maar ook dagelijkse- en zorgvoorzieningen die beschikbaar en bereikbaar zijn, zijn belangrijk. Oudere bewoners willen ook graag een buitenruimte die veilig is en die zij goed en met plezier kunnen gebruiken. Op die manier kunnen onze oudste inwoners gezond, actief en zo zelfstandig mogelijk deel blijven nemen aan het leven.

Als we kijken naar de drijfveren, ook wel de leefstijlen⁴, van de inwoners van de gemeente Hilvarenbeek, dan zien we dat het overgrote deel van de inwoners zichzelf beschrijft als respectvol, weloverwogen, vriendelijk en gezellig (zie onderstaande afbeelding). Dit is ook in lijn met de rest van de regio en komt door het landelijke karakter van de gemeente en de regio.

Inwoners naar leeftijd

Bron: CBS (2023)

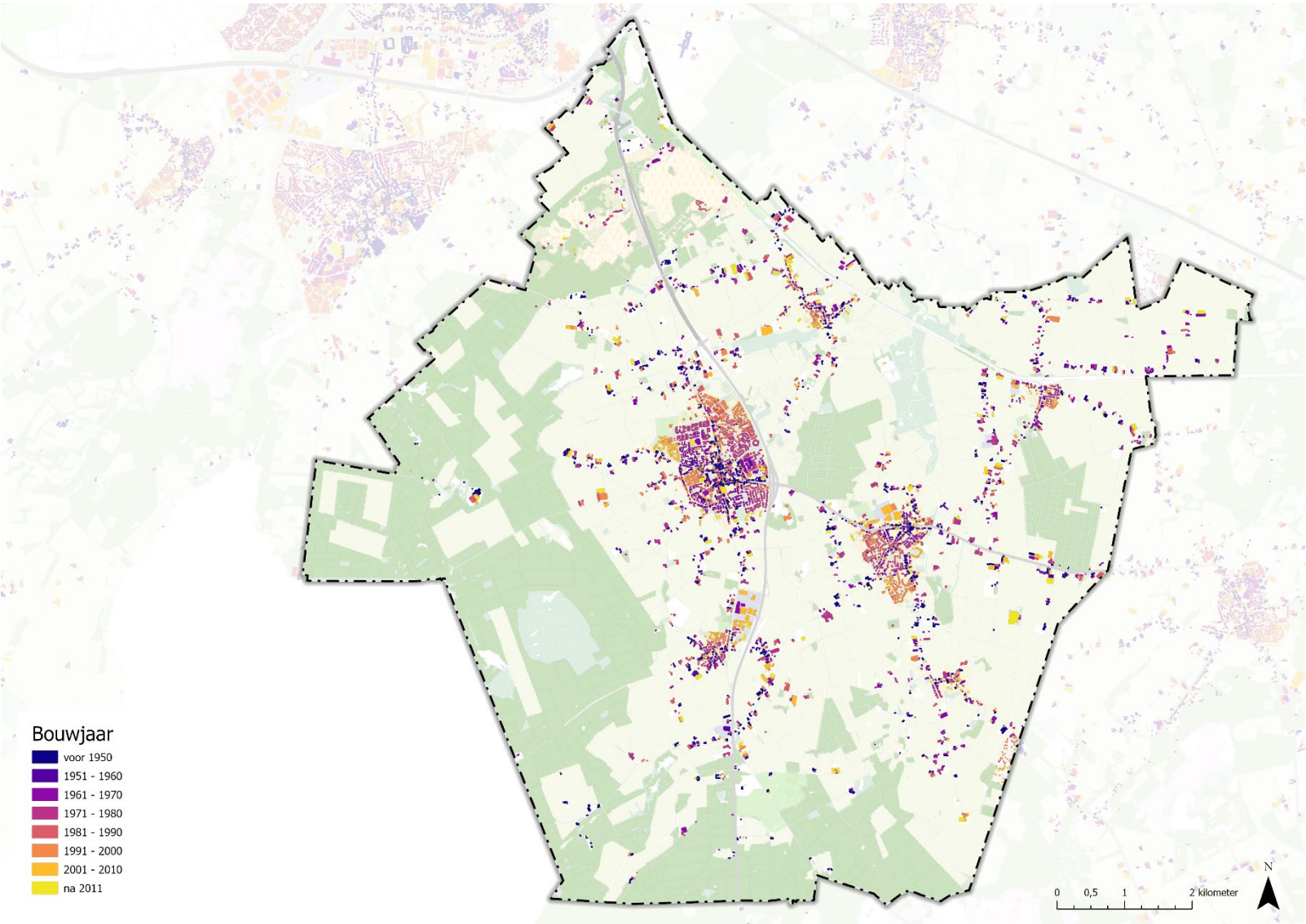
- Dynamisch & zelfverzekerd**
direct, anders dan anderen, daadkrachtig
- Creatief & uitbundig**
vlot, uitdaging aangaan, impulsief, extravert
- Inspirerend & actief**
enthousiast, joviaal, informeel, impulsief
- Vriendelijk & gezellig**
hulpvaardig, mens gericht, balans werk/privé
- Stabiël & sociaal**
rustig, nuchter, serieus, harmonieus, geduldig
- Respectvol & weloverwogen**
ruimdenkend, maatschappelijk, berokken, introvert
- Consciëntieus & correct**
precies, nauwkeurig, status gericht, normatief
- Ondernemend & besluitvaardig**
carrière gericht, gericht op merken/taken

Bron: Factsheet gemeente Hilvarenbeek (2018)

³ Gezond en gelukkig ouder worden in de gemeente Hilvarenbeek (Het PON & Telos, 2021)

⁴ Factsheet gemeente Hilvarenbeek, Kwalitatief Woningbehoefteonderzoek Hart van Brabant, 2018

Bouwjaren gebouwen Hilvarenbeek

Bron: KuiperCompagnons op basis van GIS-data

Gezonde gemeente, ruimte voor ontmoeting en voorzieningen

Voorzieningenaanbod

Hilvarenbeek heeft een compleet voorzieningen aanbod aan haar inwoners te bieden en ook Diessen heeft een aanzienlijk aantal noodzakelijke voorzieningen in haar kern. In de andere kernen is geen sprake van een compleet voorzieningen pakket. Voor boodschappen en (medische) diensten zijn de inwoners geheel of gedeeltelijk aangewezen op Hilvarenbeek, Diessen of andere grotere kernen buiten de gemeente. Alle kernen, met uitzondering van Baarschot, beschikken over één of meer basisscholen. Daarentegen is er geen voortgezet onderwijs in de gemeente en zijn inwoners daarvoor afhankelijk van scholen in andere gemeenten. In iedere kern is ruimte voor ontmoeting. Vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol. Voor voorzieningen voor jongeren heeft de gemeente extra aandacht⁵.

2) Aandacht voor jong Hilvarenbeek

Het grootste knelpunt dat u noemt is het gebrek aan betaalbare woonruimte voor de jongere generatie. Terwijl u aangeeft dat juist jongeren van belang zijn voor de toekomst van de dorpen. Ook de jongeren zelf zien dit als een groot probleem. Wie in de gemeente wil blijven wonen, betwijfelt of het wel kan. Maar naast woningen geven jongeren aan ontmoeting en ontspanning in de openbare ruimte belangrijk te vinden. Daar zijn verbeteringen in mogelijk. Ook goede verbindingen met openbaar vervoer zijn voor hen erg belangrijk.

Dorpscoöperaties

In de gemeente voelen inwoners zich met elkaar en met de kern waar ze wonen verbonden. Er zijn velerlei verenigingen op onder andere sportief en cultureel gebied. Opvallend is dat in alle kernen, behalve Hilvarenbeek, een dorpscoöperatie actief is. De coöperaties houden verschillende voorzieningen in stand en bevorderen de saamhorigheid door activiteiten te organiseren. Ze zijn zeer waardevol voor de leefbaarheid in de kernen. Ook de dorpsondersteuners, die actief zijn in alle kernen, spelen hierbij een belangrijke rol.

⁵ Positief Jeugdbeleid | *Ontmoeten . Ontdekken. Ontwikkelen.* (Gemeente Hilvarenbeek, september 2020)

3) Borg de hechte, trotse gemeenschappen.

In de gesprekken en de reacties blijkt hoe trots u bent op het eigen karakter van Hilvarenbeek. De saamhorigheid, de binding met de kernen en tussen de mensen, het actieve verenigingsleven en de grote kracht om zelf bij te dragen aan voorzieningen en aan levendige kernen, zijn typisch voor de gemeente Hilvarenbeek.

Een gezonde gemeente

Uit de Brabantse Omgevingsscan van de GGD (2022) blijkt dat Hilvarenbeek een gezonde gemeente is om te wonen. Er is bij inwoners enige overlast van geur, maar de andere milieuomgevingsfactoren, geluid, licht, bodemkwaliteit, trillingen, overige luchtverontreiniging en externe veiligheid, zijn weinig van invloed. Het welvaartsniveau in Hilvarenbeek is hoog wat zich vertaalt in een gemiddeld genomen gezondere bevolking. De hoeveelheid beweging van de gemiddelde inwoner van de gemeente Hilvarenbeek is gemiddeld⁶. Daarnaast is er een goede voorzieningenstructuur waarmee er een vangnet is voor eenzaamheid.

4) Gezonde openbare ruimte

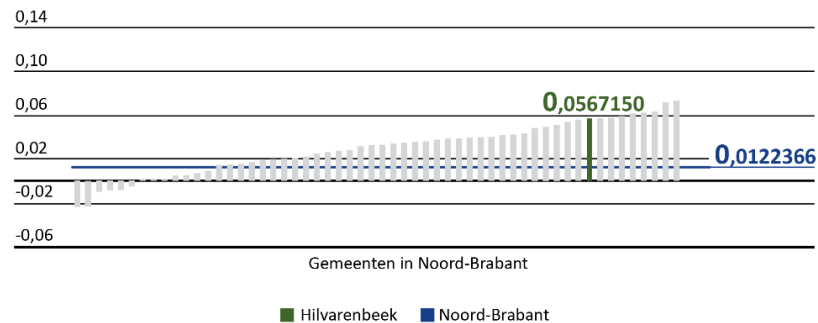
U bent in grote lijnen tevreden over de kwaliteit van de buitenruimte, maar er leven veel ideeën hoe de openbare ruimte meer uitnodigend te maken. Buiten zijn, bewegen en mensen ontmoeten past goed in een gezonde leefstijl. Een groene, veilig toegankelijke openbare ruimte waar aanleidingen zijn om elkaar te ontmoeten is daarvoor een randvoorwaarde. Een openbare ruimte die gezond is voor de mens, moet in uw optiek óók een hoge ecologische en klimatologische waarde hebben. Daarom moet verharding, ook in privétuinen, zoveel mogelijk worden verminderd en moet er aandacht zijn voor de ecologische waarde van het groen.

⁶ Waarstaatjegemeente.nl

Dat de gemeente Hilvarenbeek een gezonde gemeente is om te wonen, is ook terug te zien aan de hoge score op het gebied van sociale samenhang⁷. De grafiek geeft de afwijking weer van het landelijk gemiddelde en de score ten opzichte van het gemiddelde van Noord-Brabant. De score wordt bepaald door het toetsen aan verschillende omgevingskenmerken. Deze omgevingskenmerken zijn diversiteit naar levensfase, sociale cohesie, mutatiegraad (gemiddeld aantal verhuizingen gemeten over een bepaalde periode), dichtheid aan inwoners en bevolkingsontwikkeling. De gemeente Hilvarenbeek scoort relatief hoog op sociale samenhang in verhouding tot Noord-Brabant en ook in verhouding tot Nederland. Dit houdt onder andere in dat er een hoog gevoel van saamhorigheid en veel onderling vertrouwen is, maar ook dat er gedeelde normen en waarden zijn en dat veel mensen mee doen, participeren.

Sociale samenhang

score (afwijking landelijk gemiddelde)

Bron: BZK/WB – Leefbaarometer 3.0 (2020)

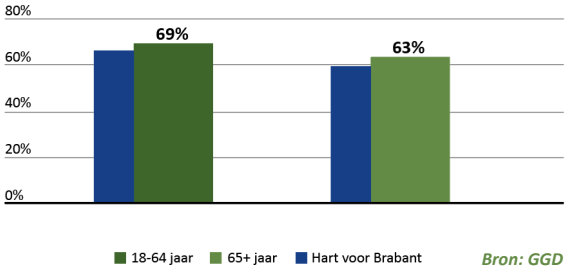
5) De kracht van het samen doen!

Het werken aan de toekomst ziet u niet als een taak enkel van de gemeente. U ziet het als een taak van heel Hilvarenbeek. Ook in de toekomst wilt u mogelijkheden om coöperatieve projecten, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, zorg en energie, een plaats te geven en samen met de gemeente na te denken over de toekomst van voorzieningen. De omgevingsvisie biedt daarvoor een kapstok. U wilt werken aan een Hilvarenbeek waarin iedereen mee telt en mee kan doen.

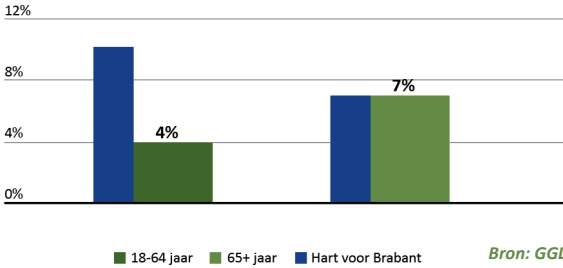
⁷ Leefbaarometer 3.0 (2020)

Psychosociale gezondheid

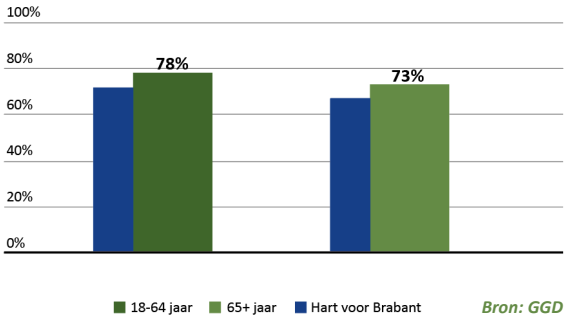
Heeft het gevoel een doel en richting te hebben in het leven
Hilvarenbeek

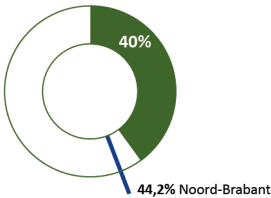
Voelt zich overdag wel eens onveilig
Hilvarenbeek

Heeft het gevoel mee te tellen in de samenleving
Hilvarenbeek

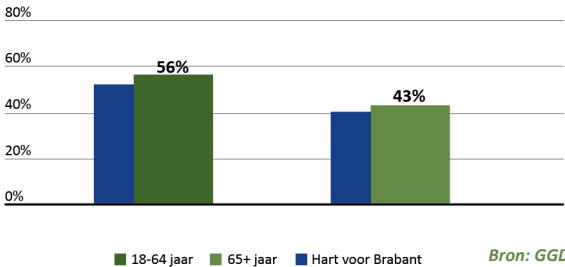

Eenzaamheid

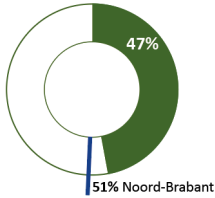

Overgewicht en bewegen

Beweegt voldoende
Hilvarenbeek

Overgewicht

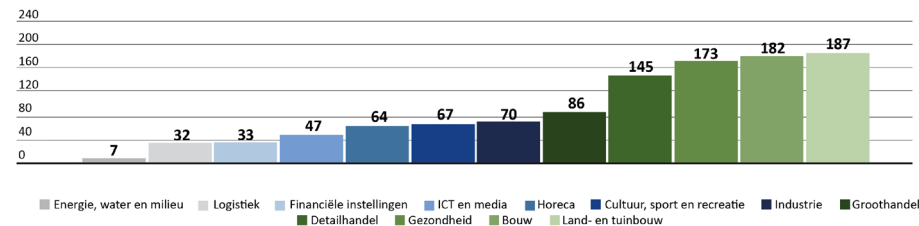
Economie

Landbouw

Van oorsprong was Hilvarenbeek een hoofdzakelijk agrarische gemeente. Ook nu is de agrarische sector, inclusief gerelateerde bedrijvigheid, de grootste tak in het aantal vestigingen (zie onderstaande tabel). Het aantal agrarische bedrijven loopt de laatste decennia geleidelijk terug en deze daling lijkt nog niet gestopt, maar daar tegenover zien we wel dat agrarische bedrijven groter worden. Ook zien we dat boeren zich specialiseren of nevenactiviteiten ontplooiën.

Vestigingen naar sector

Hilvarenbeek per 10.000 inwoners

Bron: Handelsregister KVK (3^e kwartaal 2023)

6) Toekomstbestendige economie

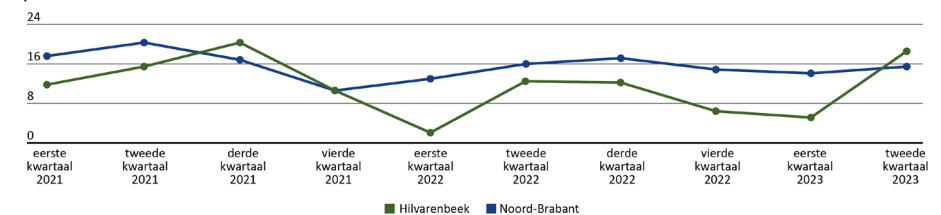
De agrarische sector is een belangrijke pijler in de lokale economie en samenleving. Een goede toekomst voor agrariërs gaat veel inwoners aan het hart. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat de agrarische activiteiten wel meer in harmonie met natuurwaarden moeten raken en zo veel als mogelijk moeten bijdragen aan de kwaliteit van het landschap.

Bedrijvigheid en ondernemen

De gemeente Hilvarenbeek heeft zes bedrijventerreinen. Vanuit ondernemers komt het signaal dat er meer ruimte gewenst is. De prognose voor de uitbreidingsvraag tot 2030 voor de regio Midden-Brabant ligt tussen de 172 en 241 hectare. Dit betekent een jaarlijkse vraag van circa 19 tot 27 hectare. In Midden-Brabant is de vraag het grootst naar bedrijven in het reguliere segment (zoals MKB, bouw en industrie) en grootschalige distributie⁸. In Hilvarenbeek komt veel bedrijvigheid voor in het reguliere segment. Lokale inventarisaties bevestigen het beeld dat er veel ruimtevragers zijn in dit segment. Momenteel zijn er twee initiatieven gaande om het areaal aan bedrijventerrein uit te breiden; 2,7 hectare aan Slibbroek-Noord voor lichtere bedrijvigheid en 2,7 hectare op Mierbeek-Noord voor bedrijven met een milieucategorie 3.

Veel bedrijfsbebouwing, waaronder agrarische bebouwing, is opgenomen nabij de kernen, gesitueerd aan de linten. Daarnaast zien we bedrijven ontstaan aan de randen van kernen in het buitengebied. Uitbreiden is daardoor nu vaak niet meer mogelijk en omwonenden kunnen overlast ervaren van deze bedrijven. Dit terwijl veel ondernemers graag in Hilvarenbeek gevestigd willen blijven.

Groei vestigingen per 10.000 inwoners

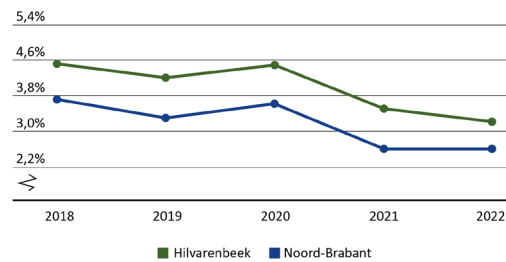

Bron: Handelsregister KVK (1^e kwartaal 2021 – 2^e kwartaal 2023)

⁸ Behoefteteraming bedrijventerreinen Noord-Brabant, stec groep (2022)

Niet alleen het aantal bedrijfsvestigingen groeit, maar ook het aantal banen neemt toe; de werkgelegenheid in de gemeente groeit jaarlijks gemiddeld met 1%.

Werkloosheid

Bron: CBS (2018-2022)

Detailhandel en horeca

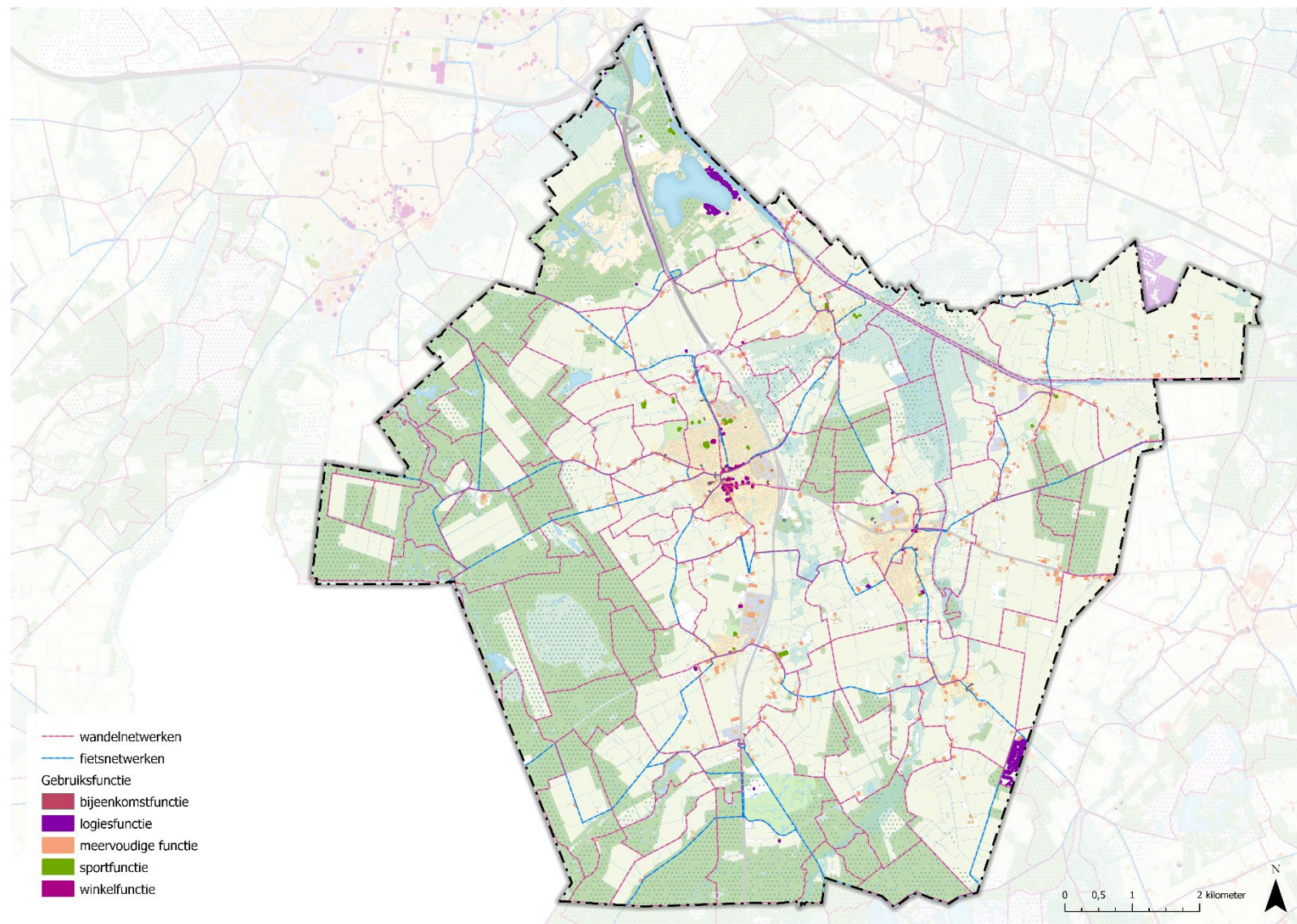
Het grootste aandeel van de winkels in de gemeente is terug te vinden in het centrum van Hilvarenbeek. De kern Hilvarenbeek is daarmee voor de directe omgeving het voorzieningencentrum. Het winkelbestand in Hilvarenbeek is gevarieerd en winkels zijn vooral actief in de branches mode en luxeartikelen en vrijetijdsartikelen. De gemeente Hilvarenbeek heeft te maken met een leegstand van 6% ten opzichte van 8% in Noord-Brabant (CBS, 2021). Leegstand is deels het gevolg van het veranderende consumentengedrag. Consumenten hechten steeds meer waarde aan een persoonlijke benadering en aan beleving en betekenis. Daarnaast winkelen veel consumenten steeds meer online waardoor het voor winkeliers noodzakelijk wordt om te innoveren en zich te onderscheiden. Toch is de koopkrachtbinding in de gemeente fors. Een relatief groot deel van de winkelomzet is afkomstig van klanten die buiten de gemeente wonen, maar ook inwoners besteden een groot deel van hun budget aan dagelijkse en niet dagelijkse artikelen in de gemeente zelf¹⁰.

Recreatie

De gemeente Hilvarenbeek heeft een sterk toeristisch en recreatief profiel. De Vrijthof, de aantrekkelijke natuur, de rijke cultuurhistorie, vele wandel- en fietsroutes en de Beekse Bergen trekken veel bezoekers. Hilvarenbeek is al de gemeente met de meeste aantal routekilometers van de regio wat mogelijkheden biedt voor de verdere uitbreiding en verbetering van deze routes. De meeste bezoekers zijn mensen die van rust en ontspanning houden en gezinnen met kinderen. De doelgroep (welgestelde) tweeverdieners is verhoudingsgewijs minder vertegenwoordigd⁹. Om ook deze doelgroep te bedienen, is meer diversiteit in het recreatief aanbod nodig. Dit kan een positieve bijdrage leveren aan de inkomsten van de ondernemers in onze gemeente.

⁹ Economisch Actieplan 2020-2023, Gemeente Hilvarenbeek & Ondernemend Hilvarenbeek

Recreatie Hilvarenbeek

Bron: KuiperCompagnons op basis van GIS-data

Infrastructuur en bereikbaarheid

Smalle linten

Op infrastructureel gebied kunnen de smallere linten aanleiding geven tot gevaarlijke situaties omdat er veel verschillende verkeerssoorten van hetzelfde wegvak gebruik moeten maken. Daardoor is het vaak ook niet mogelijk om trottoirs en fietsstroken aan te leggen die het meeste comfort en veiligheid bieden aan het langzame verkeer, en dan met name aan de minder mobiele gebruiker.

7) Actieve mobiliteit op één!

Wandelen en fietsen door de mooie natuur en het fraaie landschap is een favoriete bezigheid van veel inwoners. Maar ook de alledaagse verplaatsingen binnen, en tussen, de kernen worden veel met de fiets of te voet ondernomen. In de kernen zijn de weg en de stoep soms wat smal en slecht bestraat. Dat kan beter. De bereikbaarheid voor gemotoriseerd verkeer, daar is men overwegend zeer tevreden over. Voor mobiliteit in algemene zin wordt het verbeteren van het openbaar vervoer, meer oplaadpunten en betere en verlichte fietspaden in het buitengebied regelmatig genoemd.

Parkeren

In de gemeente Hilvarenbeek is het autobezit per huishouden gemiddeld gezien aan de hoge kant. Dit hangt samen met het landelijke karakter van onze gemeente. In bestaande (oudere) wijken zien we dat de parkeerdruk hoog is.

In het centrum wordt op een aantal centrale plaatsen geparkeerd. Automobilisten worden geleid naar centrale parkeervoorzieningen aan de randen van het centrumgebied. Van daaruit zijn alle voorzieningen en winkels goed bereikbaar. Daarbij is het ook mogelijk om voor de winkel kort te parkeren, bijvoorbeeld voor laden en lossen.

De openbare oplaadpunten voor elektrische voertuigen worden thans uitgebreid. Er is een openbare vrachtwagenparkeerplaatsen die zowel voor onze lokale inwoners en ondernemers als voor regionale vrachtwagenchauffeurs belangrijk is.

Verbindingen

In de buitengebieden maken vrachtverkeer, landbouwverkeer, personenauto's, fietsers en voetgangers op sommige wegen gebruik van dezelfde ruimte. Dit brengt veiligheidsrisico's met zich mee. Op deze wegen zijn verbeteringen mogelijk. Om de kern van Hilvarenbeek zijn we bezig met realiseren van een sluitend netwerk voor landbouwvoertuigen. Zodat de ervaren overlast binnen de kern van Hilvarenbeek lager wordt

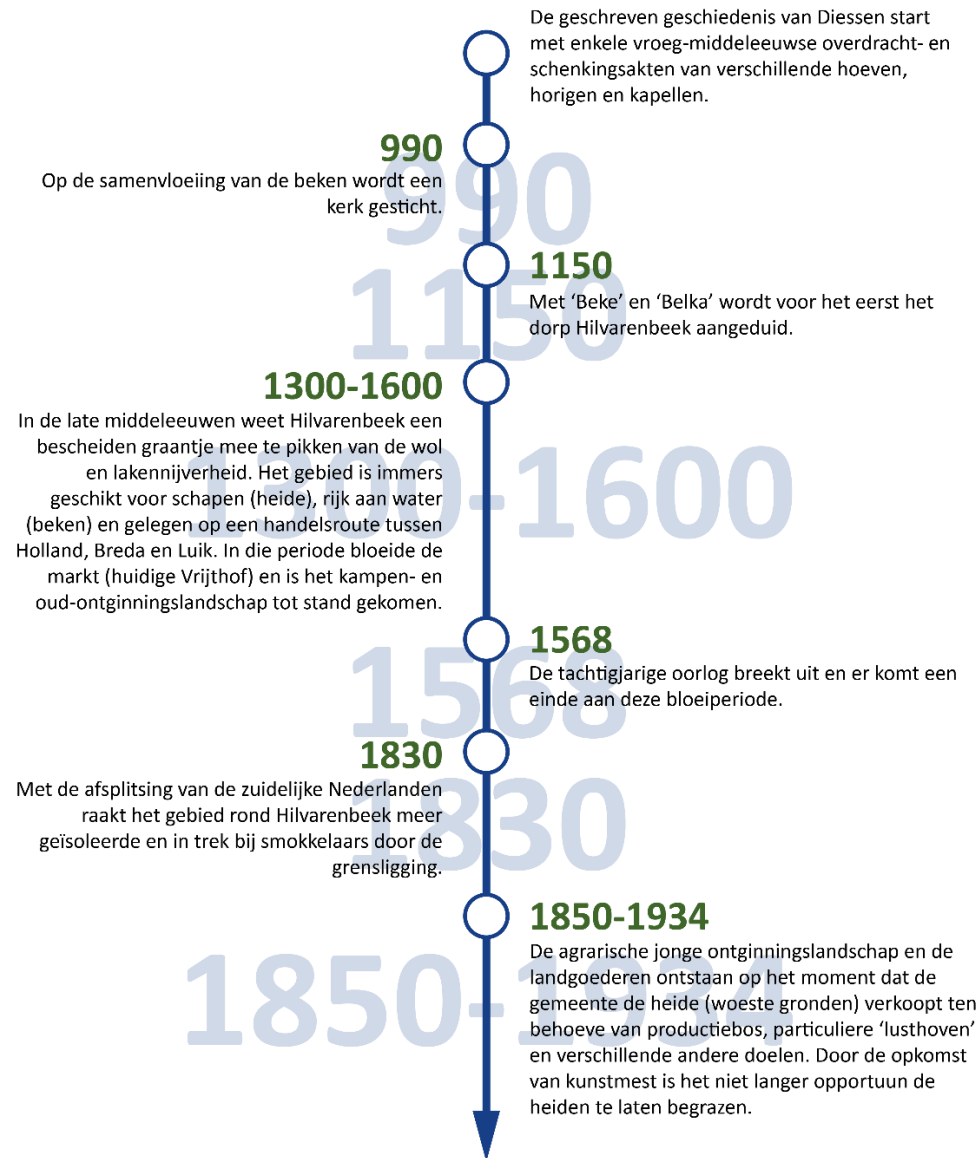
Ook hebben we binnen onze gemeente een uitgebreid recreatief netwerk van wandel- en fietspaden in het buitengebied en is er een speciale route voor ruiters uitgezet.

Naast de lokale verbindingen hebben we ook regionale verbindingen met aangrenzende landelijke gemeenten en het stedelijke gebied van Tilburg. Deze zijn veelal voorzien van vrijliggende fietsverbindingen. Ook is er een verbinding naar de rijksweg A58 en de provinciale wegen N395 en N269.

Openbaar vervoer

Binnen onze gemeente rijden de lijnbus 142 (Tilburg – Best) via Hilvarenbeek en Diessen en lijnbus 143 (Tilburg – Reusel) via Hilvarenbeek en Esbeek. Lijnbus 142 rijdt alleen op werkdagen en lijnbus 143 op werkdagen en op zaterdag alleen van Tilburg tot Hilvarenbeek. Verder hebben we een actieve buurtbusvereniging bestaande uit vrijwilligers. Vanuit de Vrijthof in Hilvarenbeek vertrekken er op werkdagen buurtbussen naar Goirle, Oisterwijk en Bladel. Op de zaterdagen rijdt er een buurtbus door Diessen en Baarschot.

Historie

Op de website [canon van Hilvarenbeek](#) staat een uitgebreider overzicht van de geschiedenis van Hilvarenbeek. Deze website is tot stand gekomen met inbreng vanuit de Heemkundige Kring Hilvarenbeek.

Karakteristieke elementen

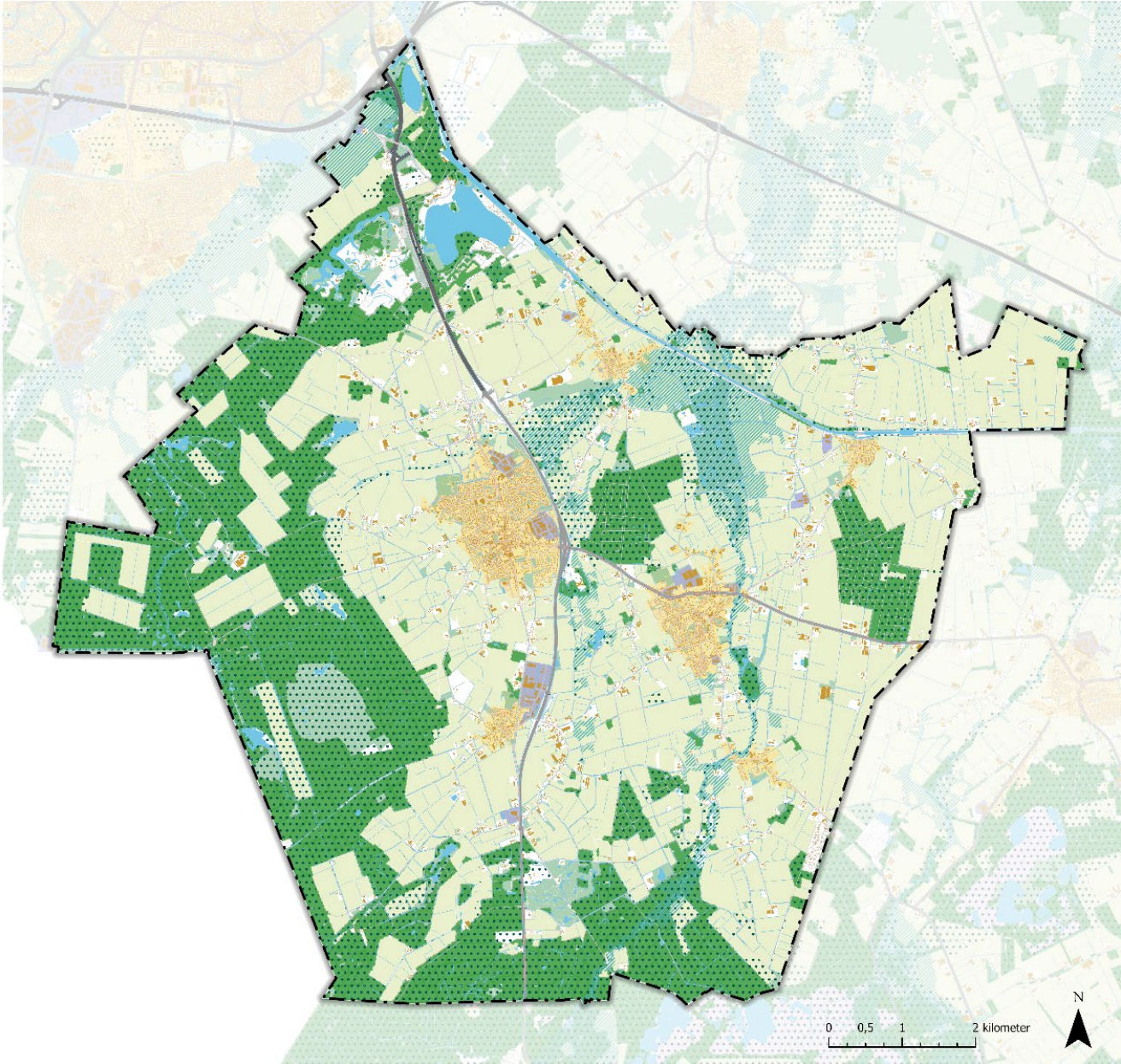
Verspreid over de kernen én over het buitengebied zijn verschillende hoeven, kapellen, burgerlijke en religieuze monumenten te vinden. De Vrijthof en de directe omgeving zijn bovendien een beschermd dorpsgezicht wat betekent dat het gehele gebied een bijzondere beschermde monumentale status heeft. Ook veel landschapsstructuren en elementen zijn al eeuwenoud en geven het landschap haar bijzondere en unieke karakter. Een kwaliteit die, zowel door de eigen inwoners als door de vele recreanten van buiten de gemeente, wordt gewaardeerd en ook vaak een biotoop vormt voor de inheemse flora en fauna.

8) Dorps karakter in een dynamische wereld

U hecht veel waarde aan de beeldbepalende iconen in de gemeente: de Vrijthof, de historische kerktorens in Hilvarenbeek en Diessen en de kleinschalige bebouwing. Een deel van de inwoners wil vasthouden aan het dorps bouwen en vooral 'klein' blijven, waar anderen pleiten voor meer hoogbouw en het verkleinen van de gemiddelde woninggrootte om zo toekomstige generaties ruimte te bieden en landschap en natuur zo veel als mogelijk te sparen. De gemeente wordt gezien als een plaats voor lokale werkgelegenheid en een ideale woonplaats voor mensen die vanuit huis, op afstand, werken.

Basiskaart Hilvarenbeek

- waterberging
- water
- heide
- landbouw
- overig groen
- Natuurnetwerk Brabant
- bos
- gebouwen
- bebouwd gebied
- bedrijventerreinen
- autosnelweg
- autoweg
- regionale weg
- lokale weg
- gemeentegrens

Bron: KuiperCompagnons op basis van GIS-data

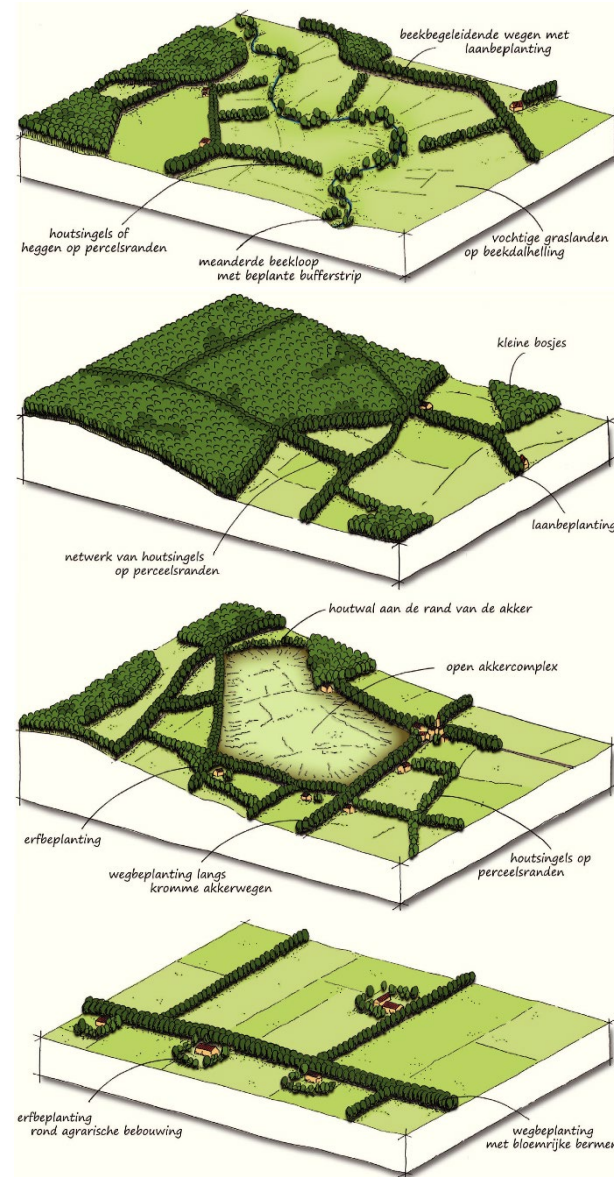
Bodem, landschappen en landgoederen

Ontstaan en opbouw van het landschap

De gemeente Hilvarenbeek is gelegen in het zandlandschap van Noord-Brabant. De ondergrond bestaat uit dekzand dat in de ijstijd is ontstaan door zand dat is komen aanwaaien. De stijgende temperatuur en waterhoogte en de komst van de mens heeft geleid tot het ontstaan van vier landschappen: het beekdal, het kampen- en hoevenlandschap, de oude zandontginning en de jonge zandontginning. De beekdalen worden begrensd door de hoger gelegen gronden in de gemeente en zijn te herkennen aan de meanderende beekloop en een opstreckende verkaveling¹⁰ haaks op de beekloop. Het kampen- en hoevenlandschap is een sterk afwisselend landschap dat gekenmerkt wordt door een organisch gevormd patroon van wegen en waterlopen met bosjes en een netwerk van houtsingels op de perceelranden. Het oude ontginningslandschap is gelegen op de overgang van hogere gronden naar lagergelegen beekdalen en langs de randen van de kernen. Typerend voor dit landschap zijn de grote, open akkercomplexen. Het jonge ontginningslandschap is later ontstaan door nieuwe technieken en inzichten. Het patroon van wegen en waterlopen is aanzienlijk verschillend van de andere landschappen door de regelmatige vorm en systematisch opzet.

Het landschap is divers. Rond de kernen Hilvarenbeek, Diessen en Esbeek liggen nog oorspronkelijke kampen- en hoevenlandschappen en het oude ontginningslandschap. Rond en op de landgoederen op de oorspronkelijke woeste gronden (heide) is de grotere maat van de jonge ontginning herkenbaar. Na de tweede wereld oorlog is tenslotte het landschap rond Haghorst gerationaliseerd (ruilverkaveling) waardoor het nu ook de kenmerken van een jong ontginningslandschap heeft. Het oorspronkelijke landschap tussen Hilvarenbeek, Diessen en Esbeek wordt hoog gewaardeerd, waarbinnen ook de voor Hilvarenbeek beeldbepalende beekdalen gelegen zijn.

¹⁰ Verkavlingspatroon waarin bestaande kavels zijn vergroot door het verlengen van de kavelgrenzen in onverkaveld land

Bron afbeeldingen: Structuurvisie Buitengebied Hilvarenbeek (2014)

◀ Beekdalen

◀ Kampen- en Hoevenlandschap

◀ Oude ontginningslandschap

◀ Jonge ontginningslandschap

9) Koester de natuur

De natuur in de directe omgeving wordt erg gewaardeerd. De landgoederen, bossen, waterlopen en beekdalen; de natuur is de parel van de gemeente Hilvarenbeek. Dat de biodiversiteit en kwaliteit van bodem- en waterleven door klimaatverandering en intensief menselijk gebruik in de knel komt, raakt u. Een opgave voor de omgevingsvisie die u ziet is het herstellen van de balans tussen natuur en menselijk gebruik, wat de komende jaren inhoudt dat de natuur meer aandacht krijgt.

Natuur- en bosgebieden

Op de hoger gelegen dekzandruggen en dekzandvlakken van de gemeente komen grote besloten boscomplexen voor. Dit betreft vooral de (voormalige) productiebospercelen met naaldhout, die gedeeltelijk ook tot oudere landgoedeenheden behoren. Binnen de landgoederen en op de nattere gronden komen ook loofhoutpercelen voor, met belangrijke waarden voor de natuur. Deze natuurwaarden worden vooral ingegeven door de aanwezigheid van afwisselende vegetatie in de vorm van naald- en loofhout en restanten van heide en vennen. Naast natuur- en ecologische waarden vertegenwoordigen de bossen met oude heidegebieden en vennen eveneens een belangrijke functie als infiltratie- en grondwaterwinningsgebied en hebben deze een belangrijke recreatieve betekenis¹¹.

10) Verduurzamen en passende klimaatmaatregelen

Het bijdragen aan een wereld met fors minder CO₂ uitstoot is een ambitie waar de meeste inwoners zich achter scharen. Het verduurzamen van woningen, bedrijven en schonere mobiliteit wordt toegejuicht. De inpassing van grootschalige opwek door wind of zon in het landschap: daar bent u liever voorzichtig mee.

De landgoederen

Binnen de gemeente Hilvarenbeek liggen drie landgoederen. Dit zijn landgoed De Utrecht, landgoed Gorp en Rovert en landgoed Annanina's Rust. Landgoed de Utrecht is in 1898 op grote schaal ontgonnen door middel van afbranden en aanplant. Het is nu een gevarieerd natuurlandschap. Landgoed Gorp en Rovert is een uitgestrekt landgoed met oude loof-, naald- en gemengde bossen, cultuurgronden, heide, vennen, de nog volop meanderende Rovertse Leij en enkele afgesneden oude meanders. Annanina's Rust bestaat uit een oud landgoed met loof- en naaldbos waarvan een deel is aangelegd in Engelse landschapsstijl en een ander deel bestaat uit monumentale eiken en beuken en het overige deel bestaat uit naaldbomen die ook voor houtproductie werden gebruikt. Binnen dit landgoed lopen door de vochtige weilanden van de beekdalen de Reusel, de Roodloop en het Spruitenstroompje.

¹¹ Structuurvisie Buitengebied, 2014

3. Trends en ontwikkelingen Hilvarenbeek

De wereld is op veel vlakken in beweging en verschillende ontwikkelingen zullen ook in Hilvarenbeek merkbaar zijn. De meest in het oog springende trends en ontwikkelingen en de consequenties voor Hilvarenbeek staan hieronder weer gegeven.

Veranderingen in het wonen

Er is een groot landelijk woontekort. Regionaal zijn er afspraken gemaakt om als regio bij te dragen aan de bouw van 900.000 woningen in heel Nederland voor 2030, waarvan een groot deel betaalbaar en sociale huur. Specifiek voor Hilvarenbeek geldt dat de woningmarkt weinig ruimte biedt voor starters en jonge gezinnen door de hoge prijzen en een beperkt aanbod sociale-huurwoningen. Tegelijkertijd geeft ook een groot deel (80%) van de senioren aan dat zij verwachten geen geschikte huisvesting in Hilvarenbeek kunnen vinden¹². Zorg en ondersteuning aan kwetsbare doelgroepen wordt zoveel als mogelijk in de wijken in de eigen woning (al dan niet zelfstandig) verleend in plaats van in gespecialiseerde instellingen zoals dat eerder de praktijk was. Dit betekent dat er woningen nodig zijn om deze doelgroepen te huisvesten. In Hilvarenbeek zijn deze er onvoldoende. Ook ouderen blijven langer zelfstandig thuis wonen wat uitdagingen met zich meebrengt in het levensloopbestendig maken van woningen, voorzieningen en woonomgeving.

Het tekort aan geschikte en betaalbare woningen is niet alleen in Hilvarenbeek een groeiend probleem, maar in heel de regio. In de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) zijn afspraken gemaakt over het woningbouwprogramma in de woondeal. Dat zijn afspraken over de verdeling van de woningbouwopgave, het versnellen van woningbouw, de betaalbaarheid van woningen en de kwalitatieve opgave (doelgroepen).

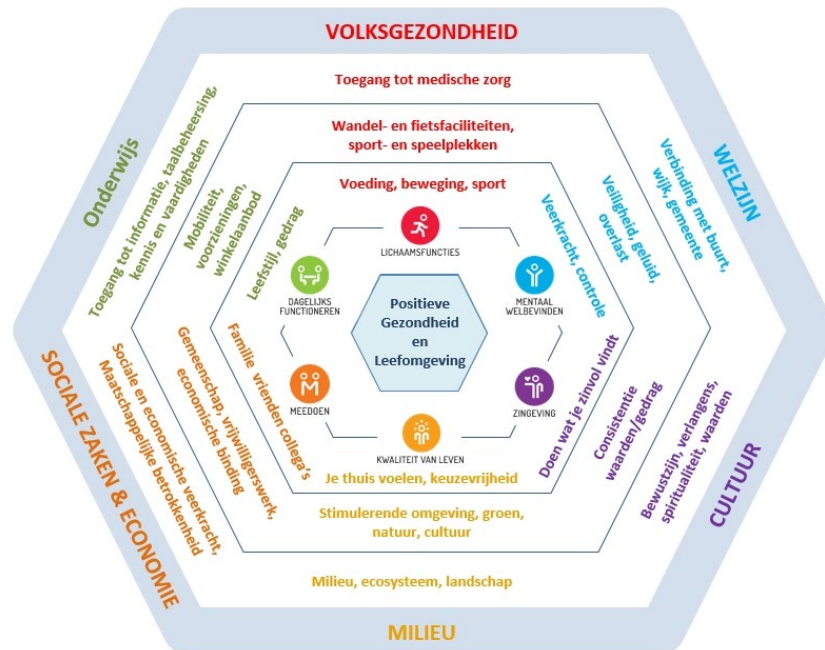
Veranderingen in de sociale structuur

Het vergrijzen van Hilvarenbeek leidt ertoe dat er minder jongeren en minder inwoners van middelbare leeftijd zijn. Ook betekent dit dat de huishoudens verder verdunnen. Het gevolg hiervan is dat het draagvlak voor allerlei commerciële én maatschappelijke voorzieningen onder druk kan komen te staan. De ontwikkelingen op de woningmarkt kunnen ertoe leiden dat er sociaaleconomische veranderingen in de bevolkingssamenstelling optreden, wat zijn weerslag kan hebben op de onderlinge verbondenheid en lokale cultuur. In de kleinere kernen worden nu dankzij een actieve inzet van vrijwilligers voorzieningen in stand gehouden die essentieel zijn voor de leefbaarheid. Een vermindering van het aantal beschikbare vrijwilligers door een veranderende bevolkingssamenstelling kan daarmee van grote invloed zijn op de toekomstige leefbaarheid in de kernen.

Veranderingen in gezondheid

De gemiddelde leeftijd in Hilvarenbeek loopt op. Dat betekent dat het aantal kwetsbare ouderen toe zal nemen. Ook heeft elke gemeente een taak in het huisvesten van bijzondere doelgroepen zoals statushouders en uitstromers uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen. De behoefte aan voorzieningen, formele en informele zorg en veilige woningen en woonomgeving neemt daarmee toe. Voor de gehele bevolking geldt dat overgewicht een groeiend probleem is. Gebrek aan beweging en verantwoord voedsel worden hierbij gezien als de voornaamste oorzaken. De afbeelding op de volgende pagina laat de samenhang tussen het individu en zijn of haar omgeving zien en benadrukt de noodzaak tot samenwerking tussen verschillende domeinen.

¹² Gezond en gelukkig ouder worden in de gemeente Hilvarenbeek (Het PON & Telos, 2021)

Voorbeeldinvulling van het model voor positieve gezondheid en leefomgeving (Bron & ©: Louis Bolk Instituut)

Veranderingen in het werken en recreatief gebruik

Waar voorheen de agrarische sector het primaat had in Hilvarenbeek, is er een neergaande trend waarneembaar. Verwacht wordt dat dit in de toekomst verder doorzet. Een deel van de agrariërs zal geheel stoppen, een deel zal transformeren naar een gecombineerd bedrijf (nevenfunctie) en een deel zal de huidige bedrijfsvoering behouden of versterken. In de agrarische sector zal meer en meer bewogen worden naar een circulaire landbouw en partnerschappen in het versterken van een gezond water-bodem systeem. Ondanks dat een deel van de agrariërs zal stoppen, wordt de rol van het agrarisch bedrijf in Hilvarenbeek breder. Stoppende agrariërs betekent dat er ook agrarisch bedrijfsbebouwing in ongebruik raakt. Welke toekomst waarde heeft dit?

In de detailhandel in Nederland is een dalende trend te zien. Ook in het centrum van Hilvarenbeek wordt voorzien dat er op termijn minder winkels zullen zijn. In de horeca en de recreatieve sector is reeds jaren een stijgende lijn aanwezig. De keerzijde daarvan is dat er ook conflicten kunnen ontstaan tussen verschillende soorten recreatie (rust – drukte) maar ook met de natuurwaarde van een gebied.

De vraag naar bedrijfstvastgoed blijft aanwezig. Hilvarenbeek is daarbij primair in beeld bij ondernemers met een lokale en regionale afzetmarkt en binding.

Veranderingen in mobiliteit

Gezien de landelijke, provinciale en daarmee ook regionale ontwikkelingen rondom de transitie van mobiliteit, staan er voor onze gemeente veranderingen te wachten. Denk hierbij aan onderwerpen zoals het aanleggen van snellere fietsverbindingen, het optimaliseren van het openbare vervoer en het inzetten van bijvoorbeeld deelmobiliteit waar de gemeente momenteel regionaal is betrokken.

De transitie naar duurzame, schone, stille en zuinige mobiliteit vergroot de populariteit van de elektrische auto en -fiets. Er zijn aanpassingen in de inrichting van de openbare- en ondergrondse ruimte nodig voor onder andere de oplaadfaciliteiten van elektrische voertuigen.

De verwachting is daarnaast dat het autobezit zal afnemen ten gunste van deelmobiliteit en openbaar vervoer. De toegankelijkheid van voorzieningen voor meer kwetsbare doelgroepen vraagt toenemende aandacht omdat deze doelgroep steeds groter wordt. Ook wordt verwacht dat steeds meer inwoners een beroep zullen moeten doen op deelvervoer omdat er tussen de kernen vaak geen openbaar vervoer beschikbaar is. Daarnaast zal een groei van de gemeente ook leiden tot een groei in mobiliteit. Zo hebben de gemaakte afspraken in de SRBT, over de te verdelen woningbouwopgave, gevolgen voor het openbaar vervoer.

Veranderingen in energie

Bedrijven, huishoudens en overheden spannen zich steeds meer in om het energieverbruik te verminderen en meer gebruik te maken van niet-fossiele opwek mogelijkheden. Er is een toenemend aantal zonnepanelen in de bebouwde omgeving en er worden maatregelen genomen voor het aanvullend verduurzamen van de bebouwing. Elektrisch vervoer (fiets en auto) wordt steeds beter gefaciliteerd met oplaadvoorzieningen en steeds meer huishoudens gaan van het gas af. De ontwikkelingen zijn alleen niet voldoende om de gestelde energiedoelen te halen. Hiervoor zijn grotere en (soms) ingrijpendere maatregelen nodig zoals de aanleg van zonnevelden voor de opwek van zonne-energie en windmolenparken voor de opwek van windenergie. Het maken van keuzes over de manier waarop energie wordt opgewekt en waar dit ruimtelijk moet landen, onderzoeken we in samenwerking met de regio en voeren we gezamenlijk uit.

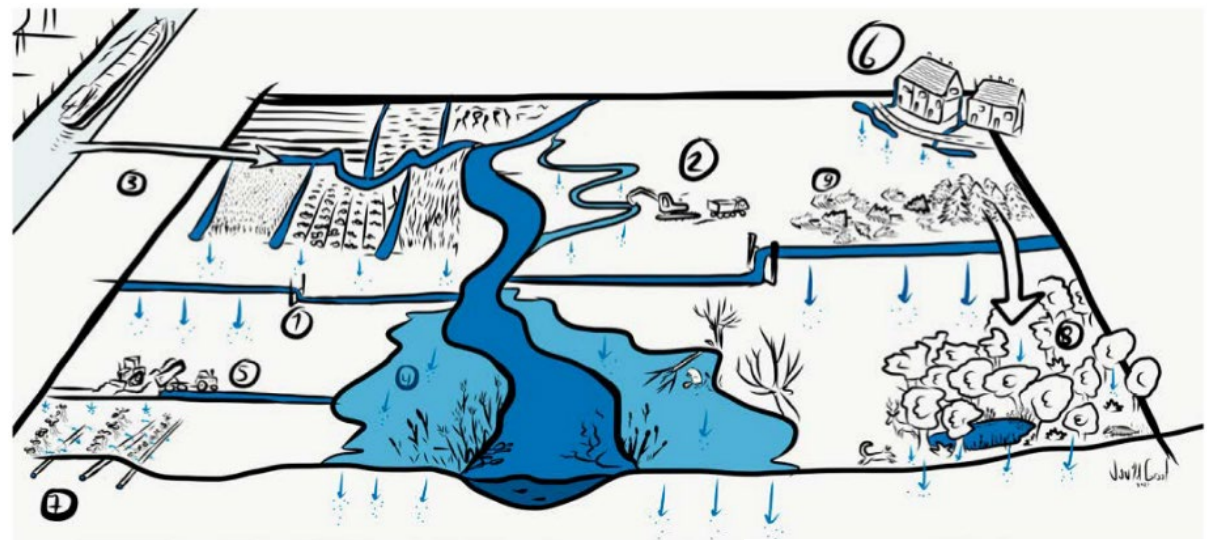
Veranderingen in klimaat

De gemeente Hilvarenbeek wordt droger (gemiddeld), natter (piekbelasting) en warmer. Dit heeft nadelige consequenties voor de gezondheid van mens, flora en fauna in het buitengebied maar ook in het stedelijk gebied. De omgeving warmt te sterk op en de bodem verdroogt en erodeert. Het bewustzijn groeit dat klimaatadaptieve maatregelen in zowel het buitengebied als in het stedelijk gebied een belangrijke bijdrage kunnen leveren om de nadelige consequenties van klimaatverandering op te vangen en daarmee de leefbaarheid voor alles en iedereen te versterken. Denk hierbij aan maatregelen zoals minder verharding, meer begroeiing en een ander bodembeheer. De afname van de waterbergende capaciteit van de bodem, zowel buiten als binnen de kernen, maakt bovendien dat Hilvarenbeek meer kwetsbaar wordt voor wateroverlast.

Verdroging is met name zichtbaar in de bosgebieden als gevolg van de diepe ontwatering. De dekzandruggen (podzolgronden) zijn goed waterdoorlatend maar het water wordt hier slecht vastgehouden. De beekdalen stromen nog wel vol in natte perioden, maar het water wordt in kleinere watergangen te snel afgevoerd. Dit in combinatie met de aanpassingen in het peilregime¹³ in het verleden resulteert erin dat de beekdalen ook verdroogd zijn.

LEGENDA

1. Hogere stuwwanden
2. Beekherstelprojecten: door bijvoorbeeld hermeandering, profielversmalling of de aanleg van klimaatbuffers
3. Aanvullend water aanvoeren vanuit kanalen
4. Klimaatrobuuste beekdalbenadering
5. Water leiden naar plaatsen waar het water kan infiltreren
6. Klimaatbuffers aanleggen op de kritische/droogste plaatsen van een gebied
7. Het huidige drainagebeleid evalueren en aanpassen naar de nieuwste inzichten
8. De sponswerking van de natuurgebieden optimaal benutten
9. Vervangen van naald- door loofhout

Bron: Waterbeheerprogramma 2022-2027

¹³ het kunstmatig verlagen van de grondwaterstand

Veranderingen in natuur en biodiversiteit

Het intensieve menselijke grondgebruik heeft ertoe geleid dat de habitats voor flora en fauna zijn verminderd in omvang en kwaliteit en bovendien sterk versnipperd zijn geraakt. Daarnaast heeft het intensieve agrarisch landgebruik en het verdwijnen van traditionele landschapselementen het ecosysteem onder druk gezet. Er is een groeiend maatschappelijk bewustzijn dat er inspanningen nodig zijn om de biodiversiteit te versterken. Dit heeft ertoe geleid dat in regionaal verband wordt gewerkt aan het herstel van de natuur en biodiversiteit door de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Brabant. Voor een goed functionerend natuurnetwerk is het van belang dat barrières worden opgeheven door middel van faunapassages en wordt er gewerkt aan gemeente overstijgende ecologische verbindingzones.

Veranderingen in het landschap

De afname van de agrarische functie maakt dat er veel bebouwing in het buitengebied zijn functie zal verliezen, of reeds heeft verloren. In de regel wordt deze bebouwing niet verwijderd, maar zeer regelmatig wordt deze ook niet met de juiste zorg onderhouden. Daarmee dreigt verrommeling van het landschap en ontstaat een aanzuigende werking voor ongewenst en oneigenlijk gebruik.

Bijlage: Verslagen werkateliers

AANWEZIG: KBO HEB | Coöperatie Haghorst | Waterschap | Platform 60+ | Wij wel Diessen | Participatieraad | VNMH | Heemkundering Erfgoed Diessen | Gehandicaptenplatform | Coöperatie Esbeek | Provincie | OH | Raad en commissieleden | Gemeente Hilvarenbeek

Werkatelier 1: Wonen in Hilvarenbeek

In Hilvarenbeek wonen veel verschillende mensen: jong, oud, arm, rijk. Belangrijk is dat Hilvarenbeek voor iedereen een fijne gemeente is om te wonen. Daarvoor is passende huisvesting nodig. Maar ook een prettige en veilige woonomgeving die bestaat uit de directe woonomgeving en de grotere woonomgeving waar de centra en het landschap deel van uitmaken. Voor de sociale cohesie is het belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Ook voorzieningen doen ertoe, zoals winkels, een bibliotheek, sport, horeca en buurthuizen die lopend, met de fiets en met de auto goed bereikbaar en toegankelijk zijn. Het landschap en de natuur van Hilvarenbeek doen ertoe in de beleving van het wonen en moeten dan ook toegankelijk zijn. Hilvarenbeek heeft een eigen identiteit die bewoners aan Hilvarenbeek bindt. Die identiteit bestaat uit het landschap, de natuur, het erfgoed, maar ook uit de lokale cultuur, verenigingen en de vaste evenementen.

Hilvarenbeek is...
ondernemend
coöperatief (gericht op samenwerking)
rijk in aanbod voorzieningen
initiatiefrijk

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

Individualisering
Sportverenigingen hebben te maken met een teruglopend ledenaantal (jongeren)

Stoppende boeren
Goede en mooie initiatieven van boeren die stoppen en een alternatief ontwikkelen

DROMEN HILVARENBEEK IN 2035

Openbaar vervoer moet een goed alternatief zijn voor eigen (CO2 belast) vervoer

Leefbaarheid door betaalbare en goede voorzieningen

Betaalbare woningen voor alle doelgroepen

Zorg voor een goede toegankelijkheid en bereikbaarheid voor iedereen

Ieder druppel regenwater infiltreren op de plek waar ie valt (ook van belang voor drinkwatervoorziening)

KWALITEITEN

Evenementen voor inwoners en mensen buiten de gemeente

Aantrekkelijk aanbod cultuur en recreatie

Toegankelijkheid van de straten verbeteren

Bouwen voor senioren met een bijbehorend voorzieningenpakket

Rijk verenigingsleven

2 Natura 2000-gebieden die heel dichtbij liggen

Landelijk

Veel groen

Veel mogelijkheden om te wandelen/ fietsen

Water en natuur dichtbij de dorpen

Veel cohesie (in de kleine kernen)

Goed voorzieningen aanbod (horeca, cultuur, sport, winkels)

Veel gemeenschapszin

Rijke geschiedenis en cultuurhistorische waarden (zoals oude transportroutes)

Veranderen aanbod van sportvoorzieningen door teruglopend ledenaantal

Bouwen voor starters

Kleinere en betaalbare woningen bouwen

Beter openbaar vervoer in alle kernen

Verbeteren infrastructuur

Toegankelijkheid van natuurgebieden verbeteren voor mindervaliden en mensen met een rollator, rolstoel of kinderwagen

We bouwen voor eigen behoefte en een beetje voor de regio

Vergroenen van tuinen

Straatstructuur

Culturele dynamiek

Goede bereikbaarheid van werk, scholen, medische voorzieningen

IDEEËN

Meer sociale voorzieningen in de wijk zoals hondenuitlaatplaatsen

Gespreide huisvesting van en opvang voor asielzoekers, statushouders en vluchtelingen

Buurthuisfuncties als ontmoetingsplaatsen voor senioren

Alternatieve woonvormen zoals meerdere gezinnen bij elkaar

Zoek naar de balans voor woningbouw; het moet passen bij de bestaande aanblik van de omgeving

Ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte creëren
• Veldjes in de wijk
• Outdoor sportvoorzieningen
• Bankjes

Zoek naar nieuwe woonlocaties op hoger liggende gebieden, niet in 'natte hoeken' (beekdalen)
Woonhofjes voor senioren

Seniorenwoningen om doorstroming op gang te krijgen

Woningen voor senioren en jongeren clusteren zodat ze elkaar kunnen helpen

Ontmoetingsplekken zoals scholen en sportvelden zijn belangrijk

Leefbaarheid moet centraal staan

Creatief denken in mogelijkheden, zoals grote vrijgekomen woningen splitsen in meerdere woningen

VAB's (Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen) kunnen een rol spelen bij de woningopgave voor starters en senioren

(Betaalbare) starterswoningen bouwen en zorgen dat het starterswoningen blijven

ZORGEN

Wonen voor een doelgroep met een lager inkomen wordt belemmerd door 'dorps bouwen' hierdoor is kleiner en goedkoper bouwen niet mogelijk

OPGAVEN

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) stimuleren

Fiets- en openbaar vervoer verbindingen tussen kernen verbeteren voor een betere bereikbaarheid van voorzieningen in andere kernen

Meer initiatieven van woningcoöperaties

Meer plannen van onderaf

Verbeteren fietsveiligheid

Huisvesting in de vorm van tiny houses voor asielzoekers, statushouders en vluchtelingen

AANWEZIG: GGD | R-Newt | Actief Hilvarenbeek | Platform 60+ | De Clossenborch | Quiet | Comité Baarschot | Contour | Wij-Wel Participatieraad | Raad en commissieleden | Gemeente Hilvarenbeek

Werkatelier 2: Sociaal en zorgzaam Hilvarenbeek

Welzijn is niet vanzelfsprekend. Veel mensen hebben een steuntje in de rug nodig. Soms tijdelijk, soms meer blijvend van aard. Naast sociale voorzieningen is de leefomgeving daarvoor belangrijk. Denk daarbij aan passende woningen, goede locaties voor dagbesteding en de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorgvoorzieningen. Meer in het algemeen is het belangrijk dat er voor iedereen letterlijk plek is en dat er ruimte is voor ontmoeting. Niet enkel van lotgenoten, maar juist ook van mensen buiten de eigen kring. Naast contact is bewegen essentieel om gezondheid te bevorderen. Aantrekkelijk, bereikbaar en zichtbaar onderwijs doet ertoe.

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

Toenemende vergrijzing

Demografische druk

KWALITEITEN

Vriendengroepen vormen een sociale basis en de sociale basis is de reden dat jongeren die weg zijn gegaan weer terugkomen

Kleinschaligheid is positief en saamhorigheid is groot

Een zorgzame gemeente met een goed voorzieningenniveau

Groene omgeving met veel recreatie mogelijkheden

Veel evenementen in de gemeente

Veel clubjes, dorpscoöperaties, verenigingen

Veel cohesie
Verenigingsleven bindt mensen aan de kernen

OPGAVEN

Voetpaden toegankelijk maken voor iedereen

Behouden van goede zorg door veranderingen en aanpassingen

Voorzieningen op het gebied van gezondheid opnemen in de ruimtelijke omgeving

Positief gezondheidsbeleid

Gezond eten, meer bewegen en meer ontmoeten, moet de rode draad zijn. Hoe kunnen mensen blijven deelnemen en wat heeft iemand echt nodig om gezond te blijven? Zorg dat de leefomgeving faciliterend is.

Behouden leefbaarheid en eigen identiteit van elke kern

Verbeteren van het openbaar gebied (centrum en daarbuiten) voor mindervaliden en mensen met een rollator, rolstoel en/of kinderwagen

Een aantrekkelijke gemeente blijven voor jongeren door:
Voorzieningen in stand te houden en betaalbare woningen voor starters te realiseren/bieden

Doelgroep Quiet: voorzieningen voor deze doelgroep zijn er voldoende. Hier moet echt aandacht besteed worden aan de participatie.

Ouderen moeten mee blijven doen

Voorzieningen in stand houden

Faciliteren dat mensen in de eigen kern kunnen blijven wonen, zowel de jeugd als senioren

Voldoende faciliteiten voor jongeren op gebied van sport bij Roodloop en Eksterbos, maar niet voor ouderen. Beweegtoestellen voor ouderen plaatsen.

Meer plekken voor ontmoeting

Flexibele huisvesting voor senioren en starters

Zorgen dat maatschappelijke participatie voor ieder individu bereikbaar is (niet enkel in doelgroepen denken)

Meer voorzieningen voor ouderen:

- Verzorgingshuizen
- Medisch centrum
- Zorgen voor een goede, evenwichtige leeftijdsopbouw door middel van flexibele woonvormen waar starters én senioren gecombineerd wonen

IDEEËN

Voorzieningen om mensen mee te laten tellen:

- Wooncommunities oprichten waar meerdere generaties bij elkaar wonen en waar gezamenlijke zaken opgepakt kunnen worden
- Jongeren vinden makkelijk aansluiting bij sportaanbod/verenigingen
- Maatjesprogramma's
- Openbaar sportveldje voor jongeren
- Een kookpunt verbindt mensen met elkaar

Clusteren van woongroepen voor mensen die langer zelfstandig willen blijven wonen (Knarrenhofjes)

Meer diversiteit, meer mixen in de wijken en dan zorgen voor verbinding

Aandacht voor mentale gezondheid, positief jeugdbeleid en jongerenwerk in combinatie met verenigingsleven en onderwijs

Uitbreiden van jongerenwerk naar andere kernen door bestaande voorzieningen zoals Ome Toon en Schuttershof aantrekkelijk te maken voor jongeren

Samenwerken aan zorg:

- Centraliseren van zorg in plaats van zorg in iedere kern
- Concentratie van voorzieningen
- Faciliteren van zorgverleners

Ontmoetingsplekken (voor inwoners met een laag inkomen) zoals een buurthuis

ZORGEN

Willen jongeren wel voor ouderen zorgen als zij geclusterd wonen?

Moet elke kern een school hebben als de klassen nog maar uit enkele kinderen bestaan? Is dit noodzakelijk voor de leefbaarheid of kan het ook anders?

Is 24-uurs zorg in de kleine kernen haalbaar?

Geluidsoverlast (Doelakkers, Molenakkers en langs de N269)

Werkatelier 3: Werken en bereikbaarheid in Hilvarenbeek

Naast wonen is Hilvarenbeek evengoed een plaats om te werken. Dat gaat om bedrijven met een lokale, regionale of bovenregionale functie. Maar ook om ondernemingen die zich op de lokale markt richten. Het gaat over agrarische functies, werklocaties op bedrijventerreinen, winkels, zakelijke dienstverlening, horeca en toerisme in brede zin. Bedrijvigheid voegt waarde toe aan Hilvarenbeek want het zorgt voor werkgelegenheid en het houdt voorzieningen in stand. Samenwerkingen versterken het eigen karakter van Hilvarenbeek en haar sociale samenhang. Bedrijvigheid moet goed bereikbaar zijn voor lokale medewerkers en voor forensen. Het is een belangrijke vestigingsvoorwaarde maar het kan wel leiden tot overlast (gezondheidsverlies) door fijnstof, geluid en soms verkeersonveiligheid. Het is belangrijk om de balans te vinden tussen bedrijvigheid en leefomgeving.

"Op het moment dat werkgelegenheid uit zou sterven en dat ondernemerschap verdwijnt, gaat het ook ten kosten van het maatschappelijke."

DROMEN HILVARENBEEK IN 2035...

Levendig centrum

Uitbreidingsmogelijkheden en ruimte voor bedrijven

Bedrijventerrein met 15 ha uitbreiden

Niet alleen groeit in wonen maar ook in werken door een lange termijn visie

ZORGEN

Weinig bedrijventerrein is beschikbaar en er komen maar een paar kleine uitbreidingen en dat is te weinig. Revitalisering is nodig, maar niet voldoende.

"Als je te groot bent, mag je niet in de gemeente blijven." Dat geldt voor bedrijven, festivals, nevenfuncties, etc. Je gaat ten onder aan je eigen succes.

Geen Aldi op het bedrijventerrein

De Vrijthof
De horeca is niet meer wat het was; kroegen zijn veranderd in restaurants waardoor het weinig levendig is.

Voor de vestiging op nieuwe bedrijventerrein-locaties moet een bedrijf voldoen aan bepaalde vestigingseisen. Op duurzaamheid zijn de toelatingseisen dermate streng dat starters het niet redden.

Klimaat doelstellingen, hoe staat de gemeente daar in?
Enerzijds willen we duurzaamheid, anderzijds staan we windmolens niet toe. Wordt dan de verantwoordelijkheid bij ondernemers of inwoners gelegd, of bij gemeente zelf? Een gezamenlijk doel wil je ook daarbij.

KWALITEITEN

Lokale ondernemers intrinsiek gemotiveerd om iets moois te maken van het dorp

In de landbouw zijn veel diverse bedrijven, er is niet één sector die de boventoon voert

Inclusie op het gebied van werken

Hilvarenbeek is divers, dorps, ondernemend en er wordt veel samengewerkt

Dorps en kleinschalig

Leuk wonen

Koesteren en waarderen vooruitstrevendheid

Trots op hoe we hier als ondernemers met elkaar omgaan en hoe we er in staan

Veel natuur

Mooi leefbaar dorp met een enorme drive van ondernemingen

Veel jonge agrariërs

Beek is een leuk en gezellig dorp

Omleidingsroute voor het landbouwverkeer afmaken

OPGAVEN

Let in het centrum op:

- Leefbaarheid
- Woongenot
- Kroegen
- Toegankelijkheid
- Parkeren

Zonder perspectief om als bedrijf te blijven en groeien, ga je ook niet investeren in duurzaamheid

Kijk naar wat we wel goed doen en dat vasthouden in de gemeente

Om te voorkomen dat bedrijven elkaar niet beperken, kunnen niet alle nevenfuncties overal landen

Werkgelegenheid in andere sectoren dan recreatie is belangrijk

Minder regels voor natuurinclusief bouwen, maakt het makkelijker om plannen te ontwikkelen zodat bedrijven ook makkelijker kunnen veranderen

Meer woningbouw voor jeugd en senioren

We hebben ruimte nodig voor:

- Uitbreiding
- Nieuwe ondernemers

Omvormen en verbreden van landbouw mag, maar kan nog niet altijd.

Het centrum voetgangersvriendelijk en toegankelijk maken voor iedereen

Benutten van ruimte voor werkgelegenheid

Er is veel groen, maar kan verder uitgebreid worden

Stoeppen en straten zijn slecht toegankelijk, onhandig en smal

Niet zo vasthouden aan de kwaliteiten dat we niet durven te veranderen

Creëren van een fijne woongemeente met werkgelegenheid

IDEEËN

Bedrijvigheid is belangrijk voor de maatschappij

- Veel werknemers uit eigen omgeving
- Veel familiebedrijven
- Mogelijk maken dat een groot bedrijf op een bedrijventerrein kan verplaatsen, zodat alle burens hun perceel kunnen vergroten en iedereen kan groeien

Beter wat grotere bedrijventerreinen waar je de bedrijven bij elkaar wil hebben, dan versnippering over de gemeente

Faciliteer de ondernemers die dóór willen en geef ze de ruimte om dat te doen

Geef één bedrijf de mogelijkheid om binnen de gemeente te verplaatsen, zodat de burens allemaal op het huidige terrein kunnen groeien

Buiten het centrum grotere winkels en in het centrum meer kleinere winkels

Wijs goede plekken of zones aan waar ruimte is voor bedrijventerreinen met doorstroming voor lange termijn

Kijk zowel op visieniveau als op individueel niveau wat de ontwikkelingskansen van een bedrijf is

Recreatie

- Nieuwe doelgroepen trekken door andere concepten
- Extensieve recreatie zoals een MTB-route (mountainbike route) is passend

Winkels in het centrum clusteren, maar niet zo dat alle winkels moeten verplaatsen naar het centrum

Ringweg om Hilvarenbeek; tot aan die weg kan dan gebouwd worden

Verkeersfuncties clusteren en vindbaarheid niet de kop indrukken maar openstellen door een stip op de horizon en integraal kijken

Durf industrieterreinen te clusteren en andere bedrijvigheid in het buitengebied tegen te houden om zo winst in het buitengebied te behalen. Wel maatwerk, maar geen wildgroei.

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

Natuurinclusieve landbouw

AANWEZIG: Regio Hart van Brabant | Waterschap | VNMH | ZLTO | De Groene Long | Hilverström | GGD | OH | B Team | Pieter Kies Toptuinen | Raad en commissieleden | Gemeente Hilvarenbeek

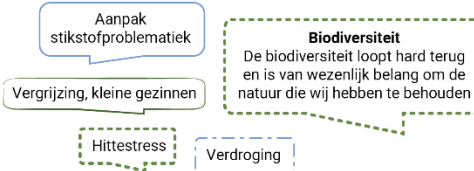
Werkateller 4: Natuur en milieu

Het klimaat verandert. Het is een wereldwijde opgave om dit zoveel mogelijk te beperken of goed met de consequenties om te gaan. Hilvarenbeek draagt bij aan het terugdringen van de fossiele uitstoot door alternatieve energiebronnen ruimte te geven en een start te maken met het ontkoppelen van het gas. Op lokaal niveau neemt Hilvarenbeek maatregelen in de buitenruimte om met verdroging om te gaan en wateroverlast tegen te gaan. Schoon open water geeft de natuur een steuntje in de rug. Een sterk ecosysteem met ruimte voor planten en dieren draagt bij aan een fijne fysieke leefomgeving.

"Hilvarenbeek is als Schiermonnikoog in een Waddenzee van groen."

"Door de mix van landgoederen en cultuurhistorische waarden leven we in Hilvarenbeek feitelijk in een park"

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

OPGAVEN

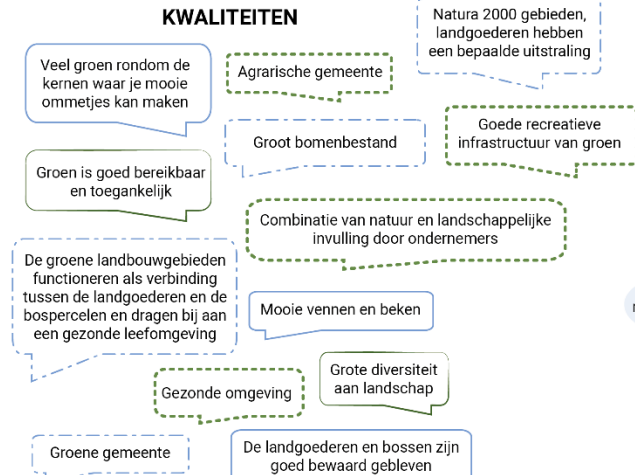
DROMEN HILVARENBEEK IN 2035...

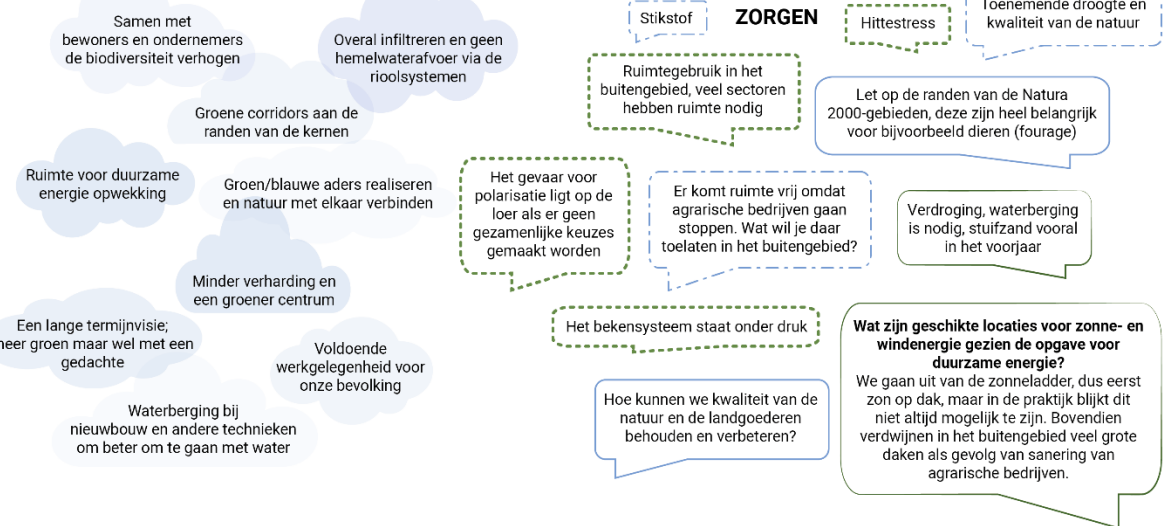
IDEEËN

KWALITEITEN

ZORGEN

B. Kernvisie en ambities

Omgevingsvisie Hilvarenbeek

4. Variantenstudie

De gemeente, inwoners, gemeentelijke partners en bezoekers hechten veel waarde aan het authentieke, kleinschalige en natuurlijke karakter. Tegelijkertijd is er behoefte aan groei in het woningaantal en aan ruimte voor bedrijven. Ook in de agrarische sector en in het energielandschap staan flinke ontwikkelingen voor de deur.

In januari 2024 is met de samenleving en verschillende gemeentelijke partners onderzocht wat zij belangrijk vinden in de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving van de gemeente Hilvarenbeek. Hierbij richtten we ons op de waarden:

- › het authentieke karakter
- › het natuurlijke karakter
- › de groei-opgave

Participatie

Voor elk van deze waarden is een inspirerend toekomstbeeld gemaakt. Deze zijn voorgelegd aan de respondenten: samenleving en partners. In live gesprekken en online vragen is onderzocht in hoeverre de effecten van elk toekomstbeeld acceptabel waren voor hen. Daaruit blijkt dat de voorkeur het meest ligt bij het toekomstbeeld 'groei'. De respondenten zien groei ook als de noodzakelijke motor om natuurlijke, sociaal-maatschappelijke én sociaal-economische kwaliteiten op termijn te behouden. Zij zien met groei ook mogelijkheden deze te versterken. Zo kunnen voorzieningen zoals sportvelden en de recreatieve structuur behouden blijven. Ook ontstaat er zo ruimte om te investeren in het natuurlijke en authentieke karakter van de gemeente. Bijvoorbeeld in het landschap en het groen in de kernen.

Resultaten

Het toekomstbeeld 'groei' is in de kernvisie verder uitgewerkt. Hierbij zijn ook aspecten uit de andere toekomstbeelden meegenomen. Deze kregen namelijk ook een prominente plaats in het gewenste toekomstbeeld. Op de volgende pagina's vindt u de kern van de onderzochte toekomstbeelden én de beknopte resultaten van de participatie door samenleving en partners.

Drie ontwikkelpaden uit het variantenonderzoek (januari 2024)

Groeiend Hilvarenbeek

We zorgen ervoor dat ook de jonge generatie een plek heeft om te wonen, te werken en te leven in de gemeente Hilvarenbeek. Zij staan midden in het leven, of aan het begin van het volwassen leven, en Hilvarenbeek is voor hun de woonplaats in een dynamische regio. Ze voelen zich net zo sterk verbonden met de regio als met de gemeente. We zorgen ervoor dat in de gemeente Hilvarenbeek ruimte is om te groeien.

Natuurlijk Hilvarenbeek

We zorgen dat planten en dieren, nu en nog in vele generaties na ons, uitstekend kunnen leven in de gemeente Hilvarenbeek. We bestrijden droogte en overlast van piekbuien door ervoor te zorgen dat de bodem het water weer goed opneemt en er voldoende beplanting (bomen en struiken) is. Beperken van overlast en hitte en droogte draagt bij aan een goede gezondheid. Daarnaast is een groenere omgeving goed voor iedereen.

Authentiek Hilvarenbeek

We zorgen ervoor dat alle kernen hun fijne en kleinschalige karakter behouden en dat de kernen niet aan elkaar groeien. Ook de gemeenschapszin in de kernen behouden we. Ons erfgoed en mooie landschap is daarvoor heel belangrijk, maar ook dat iedereen ontspannen kan wonen en een bedrijf kan hebben dat in onze kleinschalige gemeenschap past. We zijn trots op onze Bourgondische inslag. Wij kijken naar elkaar om en regelen het samen.

Resultaat variantenstudie met samenleving en partners

Dit gaan we wel doen... ✓

Compact bouwen met ruimte voor groen en water

Aandacht voor flora en fauna binnen bestaande landschap en bebouwde omgeving

Verschillende soorten bedrijvigheid in het buitengebied

Ruimte voor duurzame natuurvriendelijke agrarische bedrijvigheid

Verbeteren van mogelijkheden voor actieve mobiliteit

Ruimte voor inpassing energieopgave met respect voor landschap en natuur

Ruimte voor woningen voor starters en senioren, buurtsgewijs binnen en direct aan de kernen

Dit gaan we niet doen... ✗

We bouwen geen woningen voor kwetsbare doelgroepen in kernen zonder voorzieningen

Niet heel hoog bouwen

Landschap als een parkachtige omgeving beschouwen

Het moeilijker maken om met gemotoriseerd verkeer door de gemeente te rijden.

Toename van milieubelasting door bedrijvigheid

Nieuwe natuurgebieden ontwikkelen

Niet overal een 'straatje erbij'

Aaneengroeien van de kernen

5. Kernvisie en 12 ambities

Kernvisie

Motto: samen, gezond groeien

De centrale opgave bestaat uit plaats bieden voor de groei van woningen en bedrijven. Dit geeft ouderen én jongeren een toekomst in betaalbare woningen. Ook geeft dit ruimte voor groei van bedrijvigheid. Dit gebeurt op een manier waarmee inwoners en ondernemers deel (blijven) uitmaken van de sociale gemeenschappen in de kernen. Zo blijft de sterke sociale verbondenheid behouden en krijgt de gemeente een nog gezondere, groeiende economie. Daarbij is het belangrijk dat de economie ook bijdraagt aan een gezondere leefomgeving voor mens, plant en dier, zowel binnen als buiten de gemeente. Bijvoorbeeld door het stimuleren van duurzaam ondernemerschap en het terugdringen van uitstoot door bedrijven. De gemeente zorgt ervoor dat acties in het kader van groei geen negatief effect hebben op de omliggende omgeving en toekomstige generaties.

Hoe ziet de gemeente Hilvarenbeek eruit in 2050?

Anno 2050 bestaat de gemeente Hilvarenbeek nog altijd uit zes unieke kernen met bloeiende gemeenschappen. De laatste decennia is het inwonertal gegroeid. Dit komt door de bouw van voldoende woningen voor starters en senioren binnen en aan de randen van elke kern.

Wonen en werken

Op buurtniveau zijn de betaalbare huur en betaalbare koop gemengd, zodat er sprake is van gevarieerde buurten. Deze woningen zijn kleiner, compacter en energieneutraal. Ze passen in vorm en uitstraling bij het dorpse karakter van de gemeente. De groei is stapsgewijs gegaan en in nauwe samenspraak met inwoners. Hierdoor vinden mensen uit de gemeente een plek in deze nieuwe woningen. Ook is er voldoende aandacht om mensen van buiten de gemeente op te nemen in het lokale sociale leven. De nieuwe buurten zijn gebouwd met respect voor klimaat en natuur, waarbij groen en water zichtbaar belangrijk zijn. Hierdoor is de impact op de lokale leefomgeving zo klein mogelijk. In de keuze voor bouwmaterialen is het verlagen van het grondstoffengebruik en uitstoot een belangrijke afweging. In deze buurten is de keuze voor fietsen of wandelen meer vanzelfsprekend. Dit komt door de opzet en inrichting van de openbare ruimte. Hierdoor dragen deze buurten met recht de naam 'gezonde buurten': de actieve leefstijl en de

verbondenheid met de omgeving staan hier centraal. Fietsverbindingen richting steden en tussen kernen stimuleren inwoners ook buiten de kernen makkelijker en sneller de fiets te pakken.

Kwetsbare inwoners

De woonsituatie voor ouderen is gunstig door de aantrekkelijke seniorenwoningen en kleinschalige zorgvoorzieningen. Ook zijn er passende voorzieningen voor mensen met specifieke zorgbehoeften. Hierdoor kunnen zij volwaardig wonen en deelnemen aan de samenleving. Woningen zijn levensloopbestendiger, voorzieningen zoals winkels en ontmoetingsplaatsen blijven behouden en de openbare ruimte is toegankelijker. Door sterke onderlinge betrokkenheid in de gemeenschappen kijken mensen naar elkaar om. Ook naar kwetsbare inwoners.

Uitstraling

Naast de sociale aspecten geven het afwisselende landschap, de cultuurhistorisch bijzondere bebouwing en het levendige centrum de gemeente haar eigenheid. Nieuwe bebouwing past bij deze identiteit: in maat en in vormgeving. Het groen binnen en buiten de kernen past bij de natuur in de streek. Zo draagt het bij aan een sterk natuurlijk ecosysteem en de identiteit van de gemeente.

Door de groei in inwonertal blijven belangrijke voorzieningen behouden. Denk aan gezondheidszorg, sociale voorzieningen, winkels en openbaar- en doelgroepenvervoer. Door ruimte voor nieuwe bedrijvigheid, passend bij de gemeente identiteit en de groei van recreatie ontstaat een nieuwe, levendige dynamiek in gemeenschappen. Hierin hangen wonen en werken nauw met elkaar samen.

Bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen zijn verbeterd en gegroeid. Ze bieden ruimte aan meer lokale bedrijven die bijdragen aan de sociale verbindingen in de gemeente. Dit gaat hand in hand met een groene impuls aan de rand van én binnen de

bedrijventerreinen. Gezamenlijk zorgen de ondernemers voor minder impact op het milieu en de omgeving. Bijvoorbeeld door meer vergroening. Ook zorgen zij ervoor dat de bedrijventerreinen een grotere bijdrage leveren aan het terugdringen van uitstoot en een zuiniger en bewuster grondstoffengebruik. Ontwikkelingen van de bedrijvigheid in het buitengebied passen bij de ambitie om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken. Deze ontwikkelingen zijn landschappelijk zo ingepast, dat het landschap haar fijne uitstraling behoudt. De ondernemers maken deel uit van de sociale structuur in de kernen: zowel de inwoners als de ondernemers profiteren van elkaars aanwezigheid.

Bodem en water

De bodem is veel gezonder. Dit gaat verdroging tegen en voorkomt wateroverlast bij piekbuien. Ook is de kwaliteit van het oppervlaktewater verbeterd. Dit komt door bijsturing op het landgebruik in het buitengebied. Daarnaast is binnen de kernen het verharde oppervlak verminderd, groter en voller groen toegevoegd en meer ruimte gegeven voor wateropvang. Zowel op openbare als op particuliere gronden, zoals tuinen, stimuleert de gemeente mensen om meer ruimte te geven voor stevig groen. De resultaten hiervan: gezondere plaatselijke ecosystemen, verbetering van biodiversiteit, binnen en buiten de kernen en een aangename verblijf- en buitenbeleving. Zowel voor de eigen inwoners als voor de recreant.

Energie

Het energielandschap bestaat uit een gebalanceerde mix van duurzame energiebronnen, waaronder wind- en zonne-energie. Bij de vernieuwing van buurten en bedrijventerreinen neemt de gemeente mogelijkheden voor duurzame energieopwekking, -opslag en -gebruik zoveel mogelijk mee. Denk hierbij aan het plaatsen van zonnepanelen, warmtepompen, buurtbatterijen en het verduurzamen van gebouwen. Samen met de regio zijn voor de resterende opgave andere oplossingen gevonden. Dit op locaties die de natuur en landschapsbeleving zo min mogelijk schaden,

Buitengebieden

De buitengebieden kennen een variatie aan landschappen en functies. Dit maakt ze veelzijdig. Ook is hier ruimte en aandacht voor economische ontwikkeling, bijvoorbeeld in de vorm van (duurzame) agrarische bedrijven en recreatie. In de randen rondom de grote kernen en het Natuurnetwerk Brabant is de geuroverlast en stikstofuitstoot verlaagd. In brede zin is de impact van de agrarische sector op de leefomgeving verlaagd. Hiermee is winst behaald in het verbeteren van de gezondheid van mens, plant en dier. Rond de kernen is het aantal recreatieve ondernemingen toegenomen. Ook hebben meer agrarische ondernemingen hier een nevenfunctie, zoals zorgboerderijen en kleinschalige verkooppunten,. Deze leveren een bijdrage aan de gemeenschap. Op verschillende plekken nabij de kernen waar eerst agrarische bebouwing stond, staan nu kleine landschappelijke clusters van compacte woningen.

Op grotere afstand van de kernen is ruimte ontstaan voor arbeidsextensieve bedrijvigheid en energieproductie. Deze past altijd bij de sociale en landschappelijke kwaliteit van de gemeente. Bij alle aanpassingen in deze gebieden is het versterken van de kwaliteit van de bodem, natuur en landschap het uitgangspunt. Dat levert een bijdrage aan het versterken van de gezondheid van mens, plant en dier. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijk en gezond landschap. De agrarische sector in Hilvarenbeek is nog altijd sterk, ondanks dat er minder bedrijven zijn. De huidige bedrijven zijn in balans met de mogelijkheden van het bodem- en watersysteem en de gezondheid van mens, plant en dier. Zo is de teelt passend bij de locatie. De schadelijke uitstoot rondom woonlocaties en kwetsbare natuurgebieden is verminderd.

12 centrale ambities

De kernvisie werkt naar een stip op de horizon: de gemeente waar we 'samen, gezond groeien'. Deze stip kent verschillende ambities. Ambities die bijdragen aan een gezonde gemeenschap, met een groene, duurzame economie, in een leefomgeving met hoge natuurlijke kwaliteiten. Op de kaart staat de ruimtelijke vertaling van deze ambities. In de toelichting staan op hoofdlijnen de gemaakte keuzes om de ambities te bereiken. In de thematische en gebiedsgerichte uitwerkingen (hoofdstuk 6 en 7) en de uitvoeringsparagraaf (hoofdstuk 8) staat de uitwerking van de ambities in detail. Dit alles in samenhang met ander, lopend beleid en ontwikkelingen.¹⁴

¹⁴ Deze drie hoofdstukken worden uitgewerkt na instemming en waar nodig bijstelling van de kernvisie

Legenda

- Gemeentegrens
- Snelweg
- Provinciale weg
- Doorgaande weg
- Regionale fietsroute
- 250m buffer rond Natura 2000
- Water
- Beekdalen
- Bebouwing
- Kernen
- Centrumgebied
- Bedrijventerrein
- Natuurnetwerk Brabant
- Landschapontwikkeling voor behoud van karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle landschappen
- Buitengebied
- Zoekgebied uitbreiding woningbouw
- Recreatie op één
- Kansrijk voor recreatie
- Zonneweides
- Duurzame ontwikkeling van landbouw in combinatie met landschapsherstel en -beheer
- Duurzame ontwikkeling van landbouw
- Kansrijke gebieden waterinfiltratie
- Uitbreiding bedrijventerrein
- Droge ecologische verbindingszone
- Woningbouwplannen 5 tot 25 woningen (01-07-2023)
- Woningbouwplannen 25 tot 50 woningen (01-07-2023)
- Woningbouwplannen meer dan 50 woningen (01-07-2023)
- Vergroenen in de kernen
- Evenementen en festivals
- Vergroenen, verduurzamen en klimaatadaptief inrichten bedrijventerreinen
- Geen landbouwverkeer in de kern
- Zorgvoorziening
- Transformatie naaldbos naar loofbos
- Zoekgebied windenergie boven bos
- Zoekgebied zonne-energie
- Zoekgebied windenergie

Gezonde gemeenschap

Ambitie 1: Plaats voor jongere generatie

We zorgen voor betaalbare starterswoningen in of aan de randen van de kernen. Bij alle kernen lijken één of meer locaties geschikt voor onderzoek op de mogelijkheden voor woningbouw. Het gaat om woningbouw die ook bijdraagt aan het uitvoeren van meerdere, andere maatschappelijke doelen. Bijvoorbeeld de natuur- en klimaatopgave.

Bij zowel de verdichting als bij de potentiële uitbreidingslocaties, is het een opgave om naast de bebouwing te zorgen voor buitenruimte die de natuurlijke kwaliteiten van de leefomgeving versterkt: wateropvang en voller, stevig, groen dat past bij de streek. Het is daarbij niet nodig dat elke woning een private buitenruimte heeft. De uitstraling van de bebouwing past bij het dorpse karakter, is natuurinclusief. Bij de bouwmaterialen is gekozen voor materiaal dat de ecologische voetafdruk verkleint. De verbinding tussen de woningen, het recreatieve buitengebied en de voorzieningen in de kernen is uitstekend. Dit stimuleert actieve mobiliteit: fietsen en wandelen.

Als er sprake is van meer dan een wooncomplex, is er diversiteit in koop- en huuraanbod en het mengen van verschillende generaties. Zo ontwikkelen zich diverse, hechte buurten. Ook wordt de tijd genomen om de locaties vol te bouwen, zodat de kernen geleidelijk aan groeien. Zo is er de tijd om nieuwe inwoners deelgenoot te laten worden van de gemeenschappen.

De nieuwe woningen zijn energie-neutraal. Naast het wonen is er ook aandacht voor voldoende ruimte om een onderneming te starten. Daarnaast voor een buitenruimte waar plek is voor kinderen en jongeren. Ook is de gemeente een gezonde plaats om te wonen. Er is zowel een aanbod van georganiseerde sportfaciliteiten, als ruimte voor bewegen in de buitenruimte. Met gerichte maatregelen bij de bron vermindert geuroverlast in de kernen. Dit vergroot de gezondheidsbeleving.

Voor de toekomst zijn kleinere woningen op kleinere kavels nodig. Er komen geen woningen meer bij die de plaatselijke woningmarkt verder uit evenwicht halen of die veel ruimte in beslag nemen.

Ambitie 2: Zorg voor ouderen en kwetsbaren

Er komen passende woningen voor ouderen en kwetsbaren in, of aan de randen van de kernen. Dat gebeurt op dezelfde manier en in combinatie met het bouwen van meer woningen voor jongeren. Aanvullend daarop stimuleert de gemeente het behoud en de groei van (maatschappelijke) voorzieningen en woningaanpassingen. Dit biedt ouderen of kwetsbare mensen de juiste ondersteuning in de eigen, vertrouwde woonomgeving.

De toegankelijkheid van de buitenruimte voor wandelen en fietsen krijgt aandacht. De gemeente bouwt geen woningen voor ouderen en kwetsbare mensen op grote wandel- en/of fietsafstand van de kernen. Voor de meest kwetsbare doelgroepen bouwt de gemeente geen woningen in kernen waar de alledaagse voorzieningen niet op loopafstand bereikbaar zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een supermarkt.

Ambitie 3: Herkenbaar dorps karakter

De gemeente biedt ruimte voor woningen en bedrijven op een manier waarop de binding met de lokale gemeenschap op een natuurlijke wijze tot stand komt. Bijvoorbeeld door gedeelde buitenruimten, gemeenschappelijk opdrachtgeverschap of bedrijventerrein-management (parkmanagement). In uitstraling zijn de nieuwe woningen en bedrijven compacter, maar nog steeds herkenbaar als typisch dorpse bebouwing.

De kernen behouden het eigen karakter. De gemeente koestert alle directe en indirecte verwijzingen naar haar rijke verleden.

Er is zorg voor dat de kernen niet aan elkaar groeien. Bouwen in de hoogte kan om volkshuisvestelijke redenen op ruimtelijk passende plekken, mogelijk vier tot vijf lagen hoog. Uitbreidingen van de kernen hebben een schaal die passend is en bijdraagt aan de versterking van de kwaliteit van de omgeving en zijn gelijkmatig verdeeld over de verschillende kernen. Vanuit de kernen is het karakteristieke landschap per fiets en te voet goed en makkelijk bereikbaar.

Ambitie 4: Actieve mobiliteit

Waar mogelijk is er stimulatie om te fietsen en wandelen. Dit vermindert het autogebruik en verbetert de gezondheid. Dit gebeurt bijvoorbeeld door blijvende aandacht voor aantrekkelijke en veilige fiets- en wandelverbindingen, zowel binnen de kernen als in het buitengebied. Ook in nieuwe ontwikkelingen en in het centrum is extra aandacht voor het verminderen van de autogebruik. Het verbeteren van de verbindingen met het OV krijgt blijvend de aandacht. In het centrum is beperkt autoverkeer. Er komen geen woningen of voorzieningen voor ouderen en kwetsbare doelgroepen op plaatsen die wandelend of fietsend moeilijk bereikbaar zijn vanuit de kernen.

Groene economie

Ambitie 5: Passend energielandschap

Voorzieningen voor energieopwek en -opslag zijn ingepast in het landschap. Op een aantal plaatsen in het buitengebied zijn zoeklocaties voor grootschalige oplossingen. Deze staan op de kaart. Binnen de kernen stimuleert de gemeente duurzame energie oplossingen op buurtniveau, zodat buurtgenoten de opgewekte energie gezamenlijk opslaan en herverdelen of terugleveren. In nieuwbouwclusters, op bedrijventerreinen en in het buitengebied is een streven naar hergebruik van energie. De benodigde infrastructuur en bebouwing hiervoor, past de gemeente landschappelijk in.

Ambitie 6: Ruimte voor bedrijven

De gemeente grijpt kansen om ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter te benutten. Op de bestaande bedrijventerreinen is er aandacht voor het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Hiermee biedt de gemeente lokale ondernemers de ruimte om hier te blijven ondernemen. Waar het landschappelijk kan, vergroot de gemeente een aantal bedrijventerreinen. Daarvoor is ruimte in de kernen Hilvarenbeek, Diessen en Esbeek. De uitbreiding van deze bedrijventerreinen gaat altijd hand in hand met de verduurzaming en vergroening ervan. Daarbij verbetert de landschappelijke inpassing, komt ruimte voor waterinfiltratie en natuurinclusie en is aandacht voor energie hergebruik.

In de kernen, het buitengebied en vlakbij kwetsbare natuur en woongebieden staan de gezondheid van mens, plant en dier voorop. Daarom is daar enkel ruimte voor vestiging of uitbreiding van activiteiten die hier geen schade aan toebrengen.

Ambitie 7: Meer recreatie en toerisme

De gemeente ziet kansen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme nabij en in de dorpskernen. Maar ook in gebieden tussen natuurgebieden en dorpen in. De kernen vormen een mooi uitgangspunt voor de beleving van de gebieden eromheen. Er is en blijft aandacht voor de kwaliteit van het fiets- en wandelnetwerk. Maar ook voor de beleving van de cultuurhistorische waarden en het fraaie landschap. In gebieden waar de agrarische functie of natuur leidend is, zijn kansen voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme beperkt. Voor de Beekse Bergen zijn er mogelijkheden om verder door te ontwikkelen.

Voor gemeentelijke, lokale evenementen is er plaats in het centrum van de kern Hilvarenbeek. Voor plaatselijke evenementen is er ruimte in elke kern.

Voor grootschalige evenementen met een bovenregionale functie is er plaats op de Beekse Bergen.

Ambitie 8: Natuurinclusieve agrarische sector

In specifieke gebieden vermindert de milieudruk en de druk van belastende bedrijfsactiviteiten. Bijvoorbeeld op plekken met kwetsbare natuur, waar de beekdalen ook toe behoren, en vlakbij woningbouw. Agrarische bedrijven vlakbij de kernen krijgen meer ontwikkelruimte voor nevenfuncties, zoals zorgfuncties of een B&B. Dat geldt in het bijzonder voor de gemarkeerde delen ten westen van Hilvarenbeek en Esbeek en ten zuidwesten van Diessen. Daarbuiten kunnen agrarische bedrijven onder voorwaarden uitbreiden, als dit de leefomgeving positief beïnvloedt. Dat geldt in het bijzonder voor het gemarkeerde gebied in het oosten van de gemeente, ten westen van Haghorst en Baarschot.

Het streven daarbij over de gehele lijn is het terugdringen van schadelijke uitstoot voor natuur én mens en geur. Het gaat om plekken vlakbij de kwetsbare natuurgebieden en woonkernen. De gemeente stimuleert grondgebruik dat meer in balans is met de potentie van het plaatselijke bodem- en watersysteem. Of grondgebruik dat dit meer in balans brengt. Van agrariërs wordt verwacht dat ze de best beschikbare technieken toepassen om de kwaliteit van de leefomgeving zo min mogelijk te belasten. Ook stimuleert de gemeente het versterken of toevoegen van landschappelijke elementen (bosjes, hagen, houtwallen, enz) of landgebruik, die positief bijdragen aan het plaatselijke ecosysteem.

De gemeente biedt geen ruimte voor het uitbreiden of starten van agrarische bedrijfsvoering en praktijken met een negatieve invloed op de lokale leefomgeving, zoals bijvoorbeeld lelieteelt. Bij uitbreiding of wijziging van activiteiten dient de leefomgeving daar ook van te profiteren. Dit beschermt de gezondheid van mens, plant en dier.

Natuurlijke leefomgeving

Ambitie 9: Ruimte voor flora en fauna

Er is aandacht voor het versterken van de natuurlijke ecosystemen. Niet alleen in de natuurgebieden, maar ook in het overige landschap en in de kernen. Het creëren van aanvullingen op bestaande ecologische verbindingen is hier onderdeel van. Denk aan bomenrijen, hagen, poelen en sloten. Dat doen we op verschillende plaatsen, maar in het bijzonder versterken we de droge ecologische verbindingszone die ten noorden van Hilvarenbeek en Diessen loopt. Ook is er extra aandacht voor het versterken van de landschapselementen die passen bij de cultuurhistorie van het kampen- en hoevenlandschap en de oude ontginningen, omdat dat ook belangrijk is voor de planten en dieren. In de beekdalen is extra aandacht voor de bescherming van de kwaliteit van het ecosysteem.

Ook de kernen zijn belangrijk voor flora en fauna. Zowel de randen van de kernen, als het openbaar groen en de tuinen binnen en buiten de kernen doen ertoe voor het plaatselijke ecosysteem. Zowel in het gemeentelijke als het particuliere beheer en onderhoud, stimuleert de gemeente om in het groen en bebouwing slimme keuzes te maken die waarde toevoegen aan streekeigen ecosystemen.

De nadruk ligt op het versterken en verbeteren van de bestaande natuur. Grote nieuwe natuurgebieden komen er in principe niet bij, maar op allerlei bestaande plaatsen komt er wel meer natuur. Dit gebeurt in eerste instantie door een kwaliteitsimpuls in beheer, onderhoud en inrichting. Denk aan het planten van aantrekkelijke struiken voor vogels en kleine zoogdieren in plaats van een grasstrook, maar ook aan het planten van meer loofbomen in de grote natuurgebieden in plaats van naaldbomen. In de tweede instantie door het benutten van natuurkansen bij nieuw op te richten bebouwing. Denk aan het opleveren van woningen met een aangelegd terras, zodat niet de hele tuin is betegeld. Of nog beter: het opleveren van woningen mét een groene

tuin! Natuurkansen benutten kan ook bij andere wijzigingen in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld bij de herinrichting van een weg of erf.

Ambitie 10: Lage belasting van het milieu

In alle keuzes werkt de gemeente aan het laag houden van de belasting van het milieu. Bij nieuwe of uitbreiding van activiteiten is geen ruimte voor schadelijke uitstoot in lucht, water of bodem. De gemeente stimuleert bestaande bedrijven, huishoudens en voorzieningen op verschillende manieren te verduurzamen. Hiermee kunnen zij samen de belasting van het milieu steeds verder terugdringen en zorgen voor schone lucht. Rond de Natura2000 gebieden is hiervoor een bufferzone aangewezen van 250 meter, waarbinnen minder activiteiten mogen plaatsvinden. Dit vermindert de stikstof uitstoot ter plaatse. Dat komt de natuur ten goede.

Het verminderen van de milieudruk draagt bij aan de gezondheid van mensen, dieren en planten in de gemeente, maar ook ver daarbuiten. Een aantal op de kaart aangegeven gebieden hebben potentie om bij te dragen aan drinkwaterwinning. Dit is een extra argument om de milieudruk te verlagen.

Ambitie 11: Eigenheid van het landschap

De beekdalen, flanken en hoge zandruggen vormen een zichtbaar systeem in het landschap. Elk onderdeel in dit systeem kent zijn eigen herkenbare landschapselementen en structuur. Deze zetten niet alleen de cultuurhistorische identiteit kracht bij, maar zijn belangrijk voor streekeigen flora en fauna. Het is mogelijk de eigenheid van het landschap te vergroten. Dit kan door bij elke nieuwe of veranderende activiteit te onderzoeken wat extra mogelijk is om dit landschap te versterken. Bijvoorbeeld bij een wijziging aan een erf, ergens anders in het landschap een houtwal versterken. Of bij een woningaanpassing zorgen dat de planten op het erf goed passen bij het landschap. Daarbij gaat de aandacht in het bijzonder uit naar de

karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle landschappen: het kampen- en hoevelandschap en de oude ontginningen.

Ambitie 12: Geleid door bodem- en watersysteem

Voor een gezonde leefomgeving is een gezond bodem- en watersysteem de basis. Daarvoor vergroot de gemeente het waterbergend vermogen van de bodem. Ook gaat de gemeente ongewenste verrijking, verarming, vervuiling of aantasting van de structuur van deze systemen zoveel mogelijk tegen. Het landgebruik wordt daarop aangepast; het juiste gebruik op de juiste plaats.

Het waterbergend vermogen in de kernen vergroot. Dit gebeurt door waar mogelijk minder verharding te gebruiken en ruimte te maken voor meer en groter groen. Dit leidt tot andere keuzes in de buitenruimte en bij de uitgifte van nieuwe gronden. Meer groen en water vasthouden draagt sterk bij aan een aangename microklimaat voor mens, plant en dier. Dit is goed voor de gezondheid.

Dit betekent niet dat we de functionaliteit van de openbare ruimte beperken. De gemeente grijpt kansen aan om kwaliteiten te combineren of scherper toe te wijzen. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van een waterberging met een groen wandelpad. Zo is het mogelijk kwaliteitssprongen te maken. Daarnaast zoekt de gemeente actief naar kansen om werk-met-werk te maken. Bij nieuwe ontwikkelingen is het realiseren van voldoende mogelijkheden voor waterinfiltratie een randvoorwaarde. Waar nodig ook het realiseren van waterberging. Zorgen voor genoeg groen dat kwalitatief bijdraagt aan klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit, is een voorwaarde voor ontwikkelingen.

Bijlage: Participatieverslag variantenstudie

Opzet participatie

In januari 2024 zijn met verschillende belangstellenden en belanghebbenden drie verschillende toekomstbeelden voor Hilvarenbeek verkend. Op 16 januari was er een meedenkavond voor maatschappelijke organisaties en ketenpartners. Op 17 januari ontvingen we geïnteresseerde bewoners. Vervolgens zijn alle bewoners in de gelegenheid geweest om via online vragen mee te denken. In dit verslag staat hoe de belangstellenden en belanghebbenden over de verschillende onderdelen van de kernvisie denken.

Drie participatiemomenten

Werkatelier

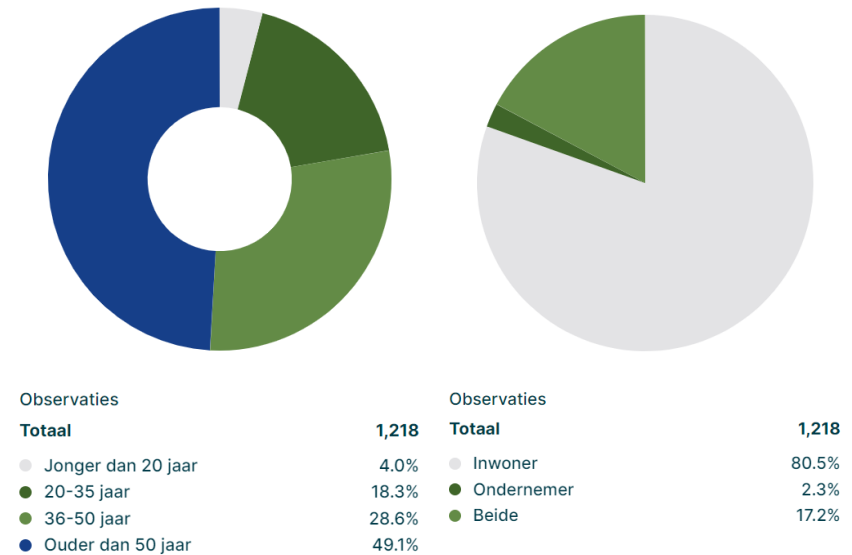
Na de opening door de wethouder volgde een presentatie over het proces van de varianten en het vervolg. Genodigden kozen voor welke variant ze ambassadeur willen zijn. Vervolgens gingen ze uiteen in drie groepen om bij elke variant op te schrijven wat aanspreekt en wat knelpunten zijn. Bij de plenaire terugkoppeling presenteerde elke groep hun variant met hierbij de speerpunten. Ook was er nog ruimte voor andere inbreng.

Bewonersavond

Tijdens de bewonersavond werden de drie varianten in drie groepen besproken. Na een uitleg over de varianten en het doel hierachter, mochten de deelnemers aan de slag met het plaatsen van positieve en negatieve punten bij elke variant. In subgroepen zijn de vragen die er waren besproken en gezamenlijk beantwoord.

Online consultatie

Via 40 online stellingen konden de deelnemers hun mening over diverse thema's delen. Er was hierbij ook ruimte voor eigen inbreng. In totaal waren er 1218 respondenten die de online-enquête hebben ingevuld. In figuur 1 is de verdeling van de respondenten te zien op basis van leeftijd en de verhouding inwoners en ondernemers.

Figuur 1: Verdeling respondenten online consultatie

Groene economie

"Beter zou het zijn als er op die bouwlandhectares meer duurzame groenteteelt zou komen. Dan kan een deel van die ruimte worden teruggegeven aan de natuur."

– Online consultatie

"Koester wat we hebben, maar werk ook toe naar het oplossen van problematiek en accepteren dat groei nodig is."

– Werkatelier

De meeste ketenpartners en maatschappelijke organisaties vinden economische groei belangrijk. Om dit te realiseren, zijn meer bedrijfsruimtes en groeimogelijkheden nodig. Het behouden van landschappelijke kwaliteit in het buitengebied en het vergroenen van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen is hierbij belangrijk.

"Sluit de mogelijkheden tot opwekking van hernieuwbare energie niet uit! Liever niet, maar als het noodzakelijk is, dan duurzaamheid voorop stellen met respect voor natuur."

– Bewonersavond

81,8% van de respondenten is van mening dat de natuur op zo min mogelijk plekken mag worden aangetast door energieopwekking in het buitengebied.

71,8% van de respondenten vindt dat er voldoende ruimte moet blijven voor bedrijventerreinen

Bij inwoners is er steun voor decentrale energieopwekking en het opwekken van duurzame energie op kleinschalig niveau. Er is weerstand tegen het gebruik van natuur en landschap voor grootschalige energieopwekking van zon- en windenergie. Ze zien grootschalige opwek in dat geval liever terug op daken dan in het landschap. Wat betreft het opwekken van windenergie, ziet een deel van de aanwezigen in dat het haast onontkoombaar is.

Recreatie vinden de deelnemers belangrijk. Evenementen en festivals zorgen ervoor dat de gemeente ook aantrekkelijk blijft voor jongeren. Daarnaast zijn de kleinschalige evenementen, bijvoorbeeld op het Vrijthof, onderdeel van het authentieke karakter die gekoesterd moeten worden, zo bleek uit de bewonersavond.

Het buitengebied is bestemd voor natuur maar ook voor recreatie, *"maak natuur daarom beleefbaar"*. Het beleven van de natuur kan namelijk ook zonder de natuur te verstoren. Recreatie wordt gezien als een belangrijke inkomstenbron van het buitengebied.

Gezonde gemeenschap

Er is een grote behoefte aan nieuwe wijken, met woningen specifiek voor starters en ouderen. Dit om het aanbod aan betaalbare woningen te vergroten en tegemoet te komen aan verschillende behoeften binnen de gemeenschap. Verschillende opmerkingen wijzen op de noodzaak om te zorgen voor seniorenwoningen en sociale interactie tussen ouderen. In de participatie was veel aandacht voor de zorgbehoeften van oudere inwoners en het behouden en versterken van sociale initiatieven en buurt.

Veel inwoners benadrukten het belang van het behouden van het dorpse karakter van Hilvarenbeek. Bijvoorbeeld de historische dorpslinten, maar ook aan het verenigingsleven wordt veel waarde aan gehecht.

Inwoners deelden hun zorgen over de toegankelijkheid van de gemeente met het openbaar vervoer. Ze gaven aan dat verbeteringen nodig zijn om Hilvarenbeek beter te verbinden met omliggende gemeenschappen en de bredere regio. Zo kan de gemeente het gebruik van het openbaar vervoer ook stimuleren. Ook gaven inwoners aan voorstander te zijn van het stimuleren van vervoer per fiets en te voet.

Bij een gezonde gemeenschap horen ook jongeren. Zij hebben de toekomst van onze gemeente in handen. Het aanbod van betaalbare starterswoningen is hierin cruciaal; *“Voldoende woningen zodat jonge mensen blijven en dat we ze kunnen binden”* zo klonk het in het werkatelier. Maar ook als de gemeente groeit, moet het 'wij' gevoel behouden blijven. Dit is typerend voor de gemeente en wordt gezien als één van de kernkwaliteiten van Hilvarenbeek. Uit het werkatelier kwam naar voren dat er de afgelopen jaren al veel is veranderd. Het begrip “gezonde groei” werd genoemd als oplossing om ervoor te zorgen dat de gemeente kan blijven groeien, maar dit passend blijft binnen haar draagkracht en de kernkwaliteiten van Hilvarenbeek behouden blijven.

“Tekort aan woningen voor senioren: daar moet voor gebouwd gaan worden en daar moeten we wat mee.”

– Bewonersavond

“Weer een mogelijkheid creëren in centrum van de dorpen voor ouderen om samen te wonen, leven en zorg te krijgen”

– Online consultatie.

“En je kunt auto's wel willen vermijden, maar dan moet je zorgen voor goed openbaar vervoer.”

– Online consultatie

78,1%

78,1% van de respondenten is het oneens met het feit dat er alleen kleinschalige woningbouw aan de randen of in het buitengebied komt.

73,4%

Vanuit de online consultatie blijkt dat 73,4% van de bewoners het idee steunt om meer te bouwen voor starters en senioren. Wel met het gevolg dat de bouw compacter en hoger is.

Natuurlijke leefomgeving

In het werkatelier werd een gezonde leefomgeving door iedereen als belangrijk ervaren. Meer natuur en het verbeteren van de biodiversiteit dragen hieraan bij. Het verbeteren van de natuur en biodiversiteit is mogelijk door natuurinclusief te bouwen. Maar ook door uitbreiding van woningbouw te compenseren met groen. Enkele deelnemers benadrukten echter dat compact bouwen niet ten koste kan gaan van de leefbaarheid van de kernen en de relatie tot groenvoorzieningen. Iedereen was het erover eens dat Hilvarenbeek een mooi buitengebied heeft en dat dit gekoesterd moet worden. Ook gezien de beperkte ruimte die er is om de verschillende opgaven te laten landen. Daarbij is het belangrijk de huidige landschappen, zoals de beekdalen, de bossen en de landgoederen te behouden.

Ook op de bewonersavond gaven veel inwoners aan dat ze graag een natuurlijke inrichting van parkeerplaatsen en speelvelden zien. Veel inwoners waarderen groen op straat. Dit draagt volgens hen bij aan een natuurlijke en gezonde leefomgeving voor mens en dier. Dat het beheer van bodem en water belangrijk is, erkenden veel deelnemers in het werkatelier. Een gezonde bodem krijgt steeds meer aandacht. Hierin zien zij ook de mogelijke rol van een agrariër in het verbeteren en waarborgen van de kwaliteit van de bodem. Verder was iedereen het er ook over eens dat er ruimte moet zijn voor water in het stedelijk- en landelijk gebied. Voor onder andere het bestrijden van droogte en wateroverlast door buien. Ook gaven inwoners het belang aan van een gezonde en veerkrachtige bodem. Voor het aanpakken van wateroverlast zien ze graag dat de gemeente hierin vooruit denkt en niet dat er pas een aanpak komt wanneer het zich voordoet. Daarnaast zien inwoners het belang in van meer bomen, bijvoorbeeld voor schaduw en het tegengaan van hittestress.

Vanuit de resultaten uit de online consultatie blijkt dat 74,7% van de bewoners vindt dat er meer ruimte moet komen voor groen in de dorpskernen.

“Meer ruimte voor groen als kleine voedselbosjes. Kan voor mensen goed zijn maar ook voor dieren vooral vogels.”

– Online consultatie

“Meer groen is nodig bij nieuwbouwprojecten. Dus ook tussen de bestaande woningen en nieuwe woningen aan rand van de kern als er wordt uitgebreid.”

– Bewonersavond

“Buitengebied heeft economisch perspectief nodig, zowel voor landbouw als bedrijventerreinen.”

– Werkatelier

C.

Omgevingsvisie Hilvarenbeek

6. Themagerichte uitwerking

PM

7. Gebiedsgerichte uitwerking

PM

8. Uitvoeringsparagraaf

PM

